

IHRACATIKIZDA GELİŞMELER

İSTANBUL

ARALIK-1974

(Yayın No: TOSİAD-T/74.12.13)

İHRACATIMIZDA GELİŞMELER

Bu çalışma ihracatımızdaki gelişmeleri özet olarak ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmada özellikle Ticaret Bakanlığı Müsavirlerinden Sayın Doğan Tugay tarafından (İGEME) için yapılan bir araştırmadan geniş ölçüde yararlanılmıştır.

Çalışma iki bölümde oluşmaktadır.

Bölüm I ihracatımızdaki Genel Gelişmeler

Bölüm II ihracatımızda 1974 Yılındaki Gelişmeler

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I İHRACATIMIZDAKİ GENEL GELİŞMELER

	<u>Paragraf No.</u>
İhracat ve ekonomik gelişme	1
İhracat politikası	6
İhracatımız ve plan hedefleri	14
Yıllık dış ticaret kıymetleri	16
AET ve dış ticaret açığımız 1973	18
Dış ticaret hadleri	19
İhracat artışları ve toptan eşya fiyat artışları	22
İhracatın yapısı	27
İhraç ürünlerimizde çeşitlenme	32
Madde gruplarına göre ihracatımız	43
İhracatın mevsimlik değişimleri	47
Başlıca sektörlerde üretim ve ihracat	49
Tarım ürünleri	56
Tarıma dayalı işlenmiş ürün ihracatımız	64
Maden ihracatı	76
İmalât sanayiinin yapısı ve ihracat olanakları	83
Sanayi ürünleri ihracatımız	86
Dokuma sanayii	89
Orman ürünleri	91
Kimya sanayii	92
Deri giyim eşyası sanayii	93
Çimento sanayii	94
Cam-Seramik	96
Demirdışı metaller	98

BÖLÜM II

Genel gelişme	101
İhracatın kesimlere göre dağılımı	109
Geleneksel İhraç Mallarımızın İhracatındaki Gelişmeler (Fındık)	112
Pamuk	113
Yaprak tütün	114
Kuru üzüm	115

TABLolar

İlk defa 1973 yılında ihraç edilen maddeler	116
1972 yılında ilk defa ihraç edilen başlıca maddeler	117
1971 yılında ilk defa ihracatı yapılan maddeler	118
1970 yılında ilk defa ihracata çıkmış maddelerin 1971'deki ihraç durumları	119

İhracat ve Ekonomik Gelişme

1. Kalkınma çabası içinde bulunan ülkemiz, iktisadî kalkınması için gerekli olan makina, teçhizat, bir kısım ham maddeler ile gerekli tüketim maddelerini, geniş ölçüde yaptığı ihracat karşılığında sağlamak zorundadır. Başka bir deyişle, ihracat gelirlerinin miktarı, belli bir yıldaki ithalât hacmini büyük ölçüde etkilemektedir. Bu sebeple yatırımların dış finansmanının sağlanarak, yüksek bir kalkınma hızının elde edilmesi için ihracat gelirlerinin süratle artması büyük önem kazanmaktadır.
2. İhracat, Türkiye Ekonomisi için döviz kazandırıcı bir unsur olmanın ötesinde sanayileşme bakımından önemli etkiler yapmaktadır. İhracat, sınırlı piyasa ve talep koşulları altında çalışan sektörlerde iç pazara ilâve olarak dış pazar sağlamak suretiyle iç pazarın talep yetersizliğini azaltmaktadır. Dış pazar olanağı sanayi kuruluşlarına optimum ölçeğe ulaşma ve daha verimli çalışma şansı vermektedir.
3. Yerli endüstrilerin uluslararası piyasalar ile temas etmeleri sonucu daha etkili çalışmalarına imkân vermekte, maliyetler, kalite, pazarlama ve rekabet koşulları bakımından da olumlu etkiler meydana gelmektedir.
4. Nihayet ihracatta sanayi ürünleri payının artması ticaret hadleri bakımından da önem taşımaktadır. Ticaret hadlerinin genellikle sanayi ürünleri lehinde bir gelişme gösterdiği hesaba katılırsa ihracatta sınai ürünlerin yapının artması hem döviz sağlama bakımından, hem de ekonomide gelişme sağlama bakımından olumlu etkiler yaratmaktadır.
5. Tarımsal ürün ihracatının hem gelir, hem de istihdam üzerindeki etkileri olumludur. Bu etkilerin daha olumlu hale getirilmesi için tarımsal ürünlerin işlenmiş olarak ihracı teşvik edilmelidir.

İhracat Politikası

6. 10/8/1950 tarihinde yürürlüğü giren 3/11704 sayılı Kararname bugün uygulanan dış ticaret rejiminin başlangıcını teşkil etmektedir. Bu Kararname ile, lisansa bağlı tutulan birkaç maddede haricinde ihracat, geniş ölçüde serbestleştirilmiştir.

Öte yandan, ihracında güçlük çekilen malların ihracatına ithal hakkı tanınmış ve takas kaldırılmıştır. Bir kısım malların ihracını kolaylaştıran bu usulün kapsamı giderek genişletilmiştir.

7. 1 Eylül 1953 tarihinde dış ticaret rejiminde yapılan değişikliklerle takasa nazarı olarak son verilmiş; fakat gerçekte uygulamaya devam edilmiştir. İthal hakkı sistemine ise son verilmiştir. Bu karar çeşitli değişikliklerle 1958 tarihine kadar yürürlükte kalmıştır. Bu yıllar döviz sıkıntısı, paramızın iç ve dış satın alma değerindeki düşüşler ve ihracattaki tıkanıklıkları gidermek için çeşitli düzenlemeler yönünden dış ticaretimizin en bunalımlı dönemi olmuştur.
8. 1958 devalüasyonundan sonra yürürlüğe konulan dış ticaret rejimiyle ihracatta ve ithalâta her ne şekil ve ad altında olursa olsun özel takas veya bağlı işlem yapılamayacağı yasaklanan mallar dışında ihracatın serbest olduğu ilkesi hükme bağlanmıştır.
9. 4 Ağustos 1958 tarihli "İktisadî İstikrar Programı" çerçevesinde yeni bir yön alan Dış Ticaret Politikasına aleniyet, eşitlik ve genellik prensipleri getirilmiş, ancak bu hedefe ulaşmak kolay olmamıştır. 1958'den bu yana ihracat rejimlerinin ana yönünde büyük değişiklikler olmamıştır.
10. İhracat rejimiyle ilgili en önemli karar 5 Mayıs 1971 günü yürürlüğe konulan ihracat yönetmeliğinin 4. maddesinin getirdiği uygulamadır. Bu karar ile Türkiye'den yapılacak ticarî mahiyetteki tüm ihracat ön fiyat kontrolüne tâbi tutulmuştur. Bu hüküm gereğince 1971 yılında ihraç olunan bütün maddelerin fiyatları Ticaret Bakanlığının kontrolünden geçmiştir. 19 Haziran 1973 günü Resmî Gazetede yayınlanan ve halen yürürlükte bulunan ihracat rejimimizde ön fiyat kontrolü sistemi, 1971 yılı uygulamasına göre daha yumuşak bir şekle dönüşmüş bulunmaktadır.
11. Kısa bir ifade ile bugünkü ihracat rejiminde tam serbestlik düzeninin ağırlık taşıyan istisnaları, fiyat kontrolü ve bazı maddelerin tâbi olduğu lisans sistemidir.
12. İhracat rejimi kararlarına ek olarak yayınlanan listelerde yer alan maddelerin ihracı lisansa tâbidir. "Lisanslar, iç piyasayı arz ve talebe göre ayarlamak amacıyla, piyasa şartları, memleket ihtiyacı ve malın fiyatı gözönünde tutulmak

13. suretiyle verilmektedir."

- Geniş üretici kitlesini ilgilendiren
- Ekonomik çıkarlar yönünden özellik gösteren
- Yurtiçi tüketimin karşılanması titizlik gösterilmesi gereken maddelerdir.

İhracatımız ve Plan Hedefleri

14. Ülkemizin ihracatı (1923-1933 yılları arası) yirmi yıl 70-100 milyon dolar; (1933-1963 yılları arası yirmi yıl da 200-300 milyon dolarlık yıllık ortalamalar dolayında seyretdikten sonra 1963-1967 yılları arasında 451 milyon dolar ve 1968-1972 yılları arasında 637 milyon dolarlık yıllık ortalamaya ulaşmıştır. (Tablo 1)

TABLO I
İHRACAT
(1923 - 1973)

Dönem	Yıllık Ortalama (Milyon\$)	Basit Endeks	Zincirleme Endeks
1923-1927	82.6	100.0	
1928-1932	68.5	82.9	82.9
1933-1937	82.0	98.9	119.9
1938-1942	102.5	124.1	125.0
1943-1947	196.1	237.4	191.3
1948-1952	276.9	335.2	141.2
1953-1957	338.9	410.3	122.4
1958-1962	329.9	339.4	97.3
1963-1967	451.0	546.0	136.7
1968-1972	636.6	770.7	141.2

15. İhracatımız 1968, 1969, 1970 yıllarında plan hedeflerinin altında seyretilmiştir. Ancak 1972 yılında bir önceki yıla oranla % 30.8; 1973 yılında ise 1972'ye oranla % 48.9 artarak plan hedeflerini % 28.2 ve % 46.3 aşmıştır. (Tablo 2)

./..

TABLO 2
İHRACAT
(Gerçekleşme ve Program Tahminleri)
1963 - 1973

Yıllar	Program \$ 100	Gerçekleşme \$ 100	Gerçekleşme Yüzdesi
1964	375.210	410.771	103.5
1965	410.000	463.738	113.1
1966	450.000	430.508	103.0
1967	510.000	522.334	102.4
1968	540.000	496.369	91.3
1969	575.000	536.834	93.4
1970	600.000	588.476	98.1
1971	640.000	676.602	106.7
1972	690.000	884.969	128.3
1973	900.000	1.317.082	146.3

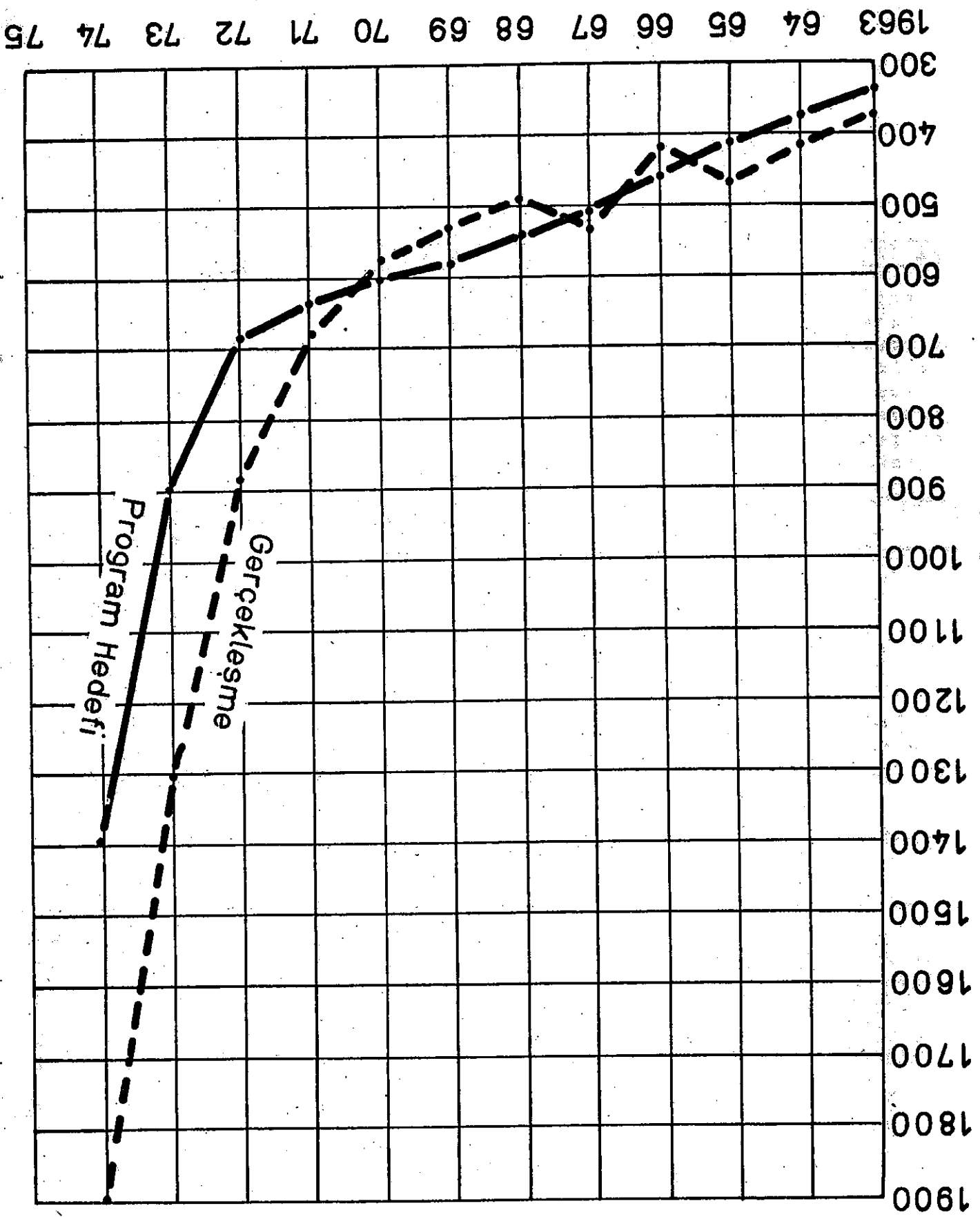
Yıllık Dış Ticaret Kıymetleri

16. Görünmeyen kalemlerde, özellikle işçi dövizlerinde meydana gelen artışlar sonucu câri işlemler dengesi 1972'de 8 milyon dolar iken, 1973 yılı sonunda 497 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
17. Planlı dönemin başlangıcından bu yana dış ticaret hacmi içinde ithalatın payı 65.14'den 61.4'e düşerken, ihracatın payı 34.86'dan 38.5'e yükselmiş bulunmaktadır.

./..

İHRACAT 1963-1974

TABLO 3
YILLIK DIŞ TİCARET KIYMETLERİ

Yıllar	İthalât 1000 \$	İhracat 1000 \$	Fark 1000 \$	Diş Ticaret Hacmi	Diş Ticaret Hacmi içinde İhracat	İthalât
1923	86.871.5	50.789.7	- 36.081.8	137.661.2	36.89	63.11
1933	45.091.4	58.065.2	+ 12.973.8	103.156.6	56.28	43.72
1943	155.340.2	196.734.5	+ 41.394.3	352.074.7	55.88	44.12
1953	532.533.1	396.061.2	-136.471.9	928.594.3	42.65	57.35
1963	687.616.2	368.086.8	-319.529.4	1.055.703.0	34.86	63.14
1973	2.099.000.0	1.317.100.0	-781.900.0	3.416.977.0	38.50	61.40

AET ve Diş Ticaret Açığımız 1973

18. Avrupa Ekonomik Topluluğu üyeleriyle ticaretimiz 1973 yılında 544 milyon dolar açık vermiştir. Bu rakam genel dış ticaret açığımızın % 70'ini oluşturmaktadır. (Tablo 4)

TABLO 4
AET VE DIŞ TİCARET AÇIĞIMIZ
1973 YILI

Ülke	İthalât Milyon \$	İhracat Milyon\$	Diş Ticaret Dengesi Mil.\$
B.Almanya	437	221	- 216
Belçika-Lüksemburg	83	43	- 40
Fransa	134	73	- 61
Hollanda	100	41	- 59
İtalya	170	115	- 55
Danimarka	6	15	+ 9
İngiltere	221	101	- 123
İrlanda	1	2	+ 1
AET (Toplam)	1,155	611	- 544

Dış Ticaret Hadleri 1/

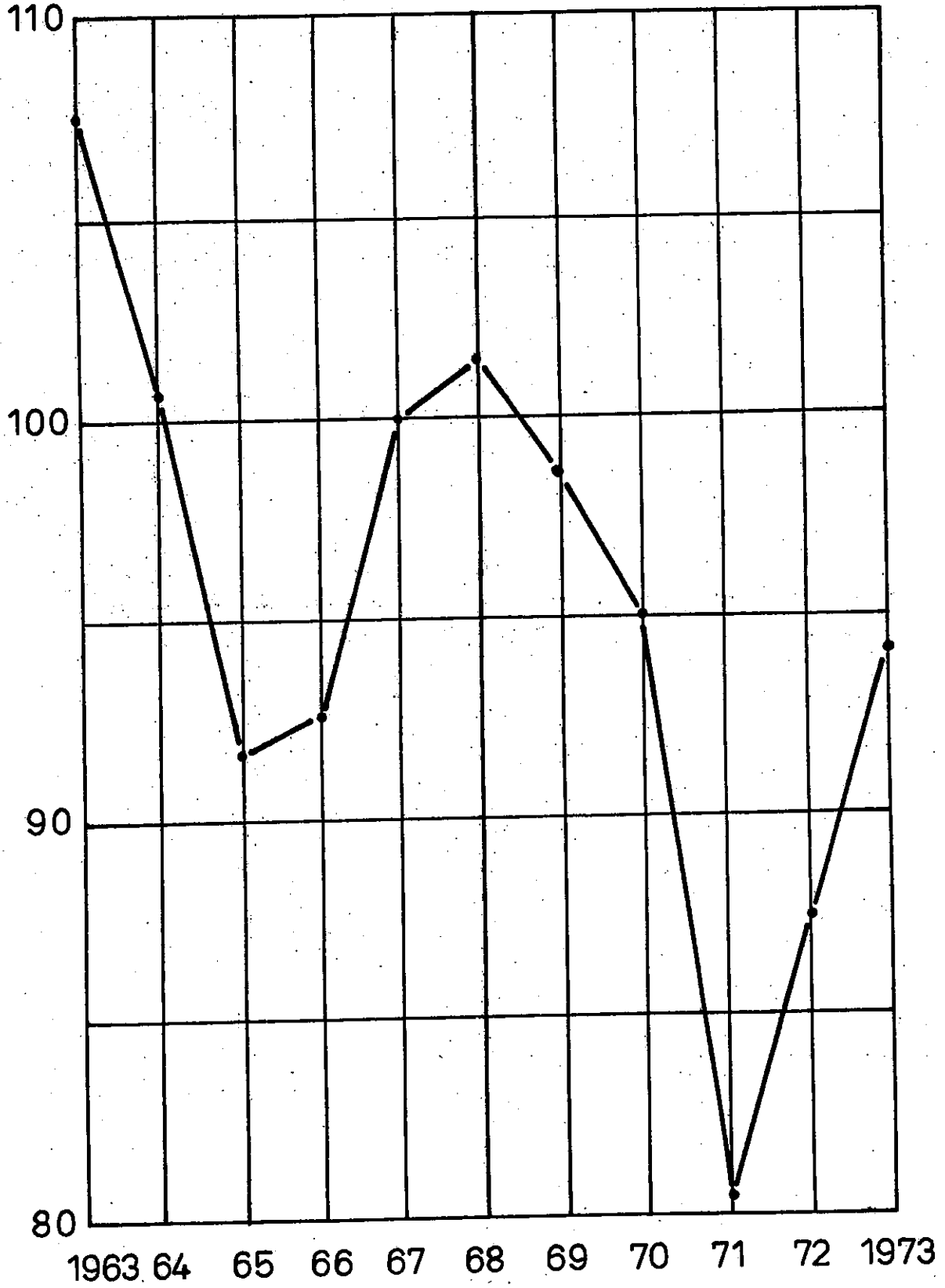
19. Dış ticaret hadlerinin gelişmiş ülkeler lehine olduğu bilinen bir gerçektir. 1973 yılında ihracat fiyat endeksleri 1972 yılına göre % 30.7 bir artışa ulaşırken aynı dönem ithalât fiyat endekslerinin daha düşük (% 22.1) bir artış göstermiş olması, dış ticaret hadlerine yükselme eğilimi getirmiştir. (Tablo 5) (Şekil 2)

1/ Ticaret hadleri ihracat fiyatları endeksinin, ithalât fiyatları endeksine oranıdır.

ŞEKİL 2

DIŞ TİCARET HADLERİ (1967=100)

TABLO 5
İHRACAT DEĞER MİKTAR VE FİYAT ENDEKSİLERİ
(1967-100)

YILLAR	DEĞER (MİLYON TL)	DEĞER ENDEKSİ	MİKTAR ENDEKSİ	FİYAT ENDEKSİLERİ		TİCARET HADLERİ		
				LASPEYRES	PAASCHE	İDEAL	LASPEYRES	(İHRACAT / İTHALAT) PAASCHE İDEAL
1963	3313	70.5	70.0	104.7	100.3	102.4	107.5	100.4 103.8
1964	3697	78.6	77.2	103.1	101.0	102.0	100.7	98.2 99.4
1965	4174	88.8	90.5	98.3	97.1	97.7	91.8	93.6 92.7
1966	4415	93.9	96.9	97.6	97.5	97.5	92.6	98.1 95.3
1967	4701	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0 100.0
1968	4468	95.0	94.5	99.5	99.5	99.5	101.5	104.3 102.8
1969	4832	102.8	95.3	100.4	100.7	100.5	98.9	103.1 100.9
1970	6408	136.3	104.1	121.0	120.7	120.8	95.1	99.8 97.4
1971	9090	193.4	106.8	157.3	159.3	158.3	80.5	83.8 82.1
1972	11876	252.6	126.7	175.8	172.0	173.9	87.5	90.2 88.9
1973	18037	383.7	134.9	230.8	224.0	227.3	94.1	96.2 95.1

AÇIKLAMALAR:

Laspeyres formülü sabit ağırlıklı, Paasche formülü değişen ağırlıklıdır.

Laspeyres endeksi baz yılı miktarlarını ağırlık olarak almaktadır. Ağırlıkların zaman içinde değişmesi halinde bu endeks, endekse dahil edilen maddelerin önem farklarını belirtmemektedir. Oysa, Paasche endeksi cari yıl miktarlarını ağırlık olarak aldığı için değişimleri daha iyi aksettirmektedir.

İdeal endeks Laspeyres ve Paasche endeklerinin çarpımını esas alarak hazırlanmıştır.

20. İhracat fiyat endeksleri birkaç yıl hariç genellikle yükselme eğilimindedir. Son üç yılda ihracat mallarımızın fiyatlarında büyük artışlar olmuştur.
21. Ticaret Bakanlığı Değerlendirme Genel Müdürlüğünce hesaplanmakta olan fiyat endekslerine ortalama olarak 140 ihracat maddesi girmektedir. Bunlar yıllık ihracat değerinin ortalama olarak fiilen % 80'ini ve temsilen % 97'sini kapsamaktadır.

İhracat Artışları ve Toptan Eşya Fiyat Artışları

22. Türkiye ihracatında yüksek artış hızları izlenen 1970-1973 dönemine ait değerlerin OECD ülkelerinin ihracat ve fiyat değerleriyle karşılaştırılması ilginç sonuçlar vermektedir. OECD topluluğunda 1970-1973 döneminde yıllık ortalama ihracat artışı % 23, aynı dönemde toptan eşya fiyatları artışı ortalaması % 7'dir.
23. (Şekil 3)den de izleneceği gibi OECD ülkelerini ihracat ve fiyat artışlarının gelişmesine göre dört gruba ayırmak mümkündür:
- (i) Yüksek fiyat artışı ve düşük ihracat artışı gösteren ülkeler; Yugoslavya, Finlandiya, Kanada, İngiltere ve İtalya.
  - (ii) Düşük fiyat artışı ve düşük ihracat artışı gösteren ülkeler: Türkiye, Yunanistan ve Danimarka.
  - (iii) Yüksek fiyat artışı ve yüksek ihracat artışı gösteren ülkeler: Türkiye, Yunanistan ve Danimarka.
  - (iv) Düşük fiyat artışı ve yüksek ihracat artışı gösteren ülkeler: Benelüks, Avusturya, Hollanda, Fransa, F.Almanya, İspanya, Norveç, Japonya, İsviçre ve Portekiz.
24. Topluluğun ortalama yıllık ihracat artışı olan % 23'ün üzerinde ihracatı gelişen ülkelerin başında Türkiye vardır. Ancak, Türkiye toptan eşya fiyatları artışı bakımından da ön sırada gelmektedir. Bu durum fiyat artışlarının kontrol altına alınması gereğini ortaya koymaktadır. Bu gerçekleşmediği takdirde ihracatta vergi iadesi uygulamasına rağmen ihracatımızın artış hızında azalmalar beklenebilir. (Tablo 6)

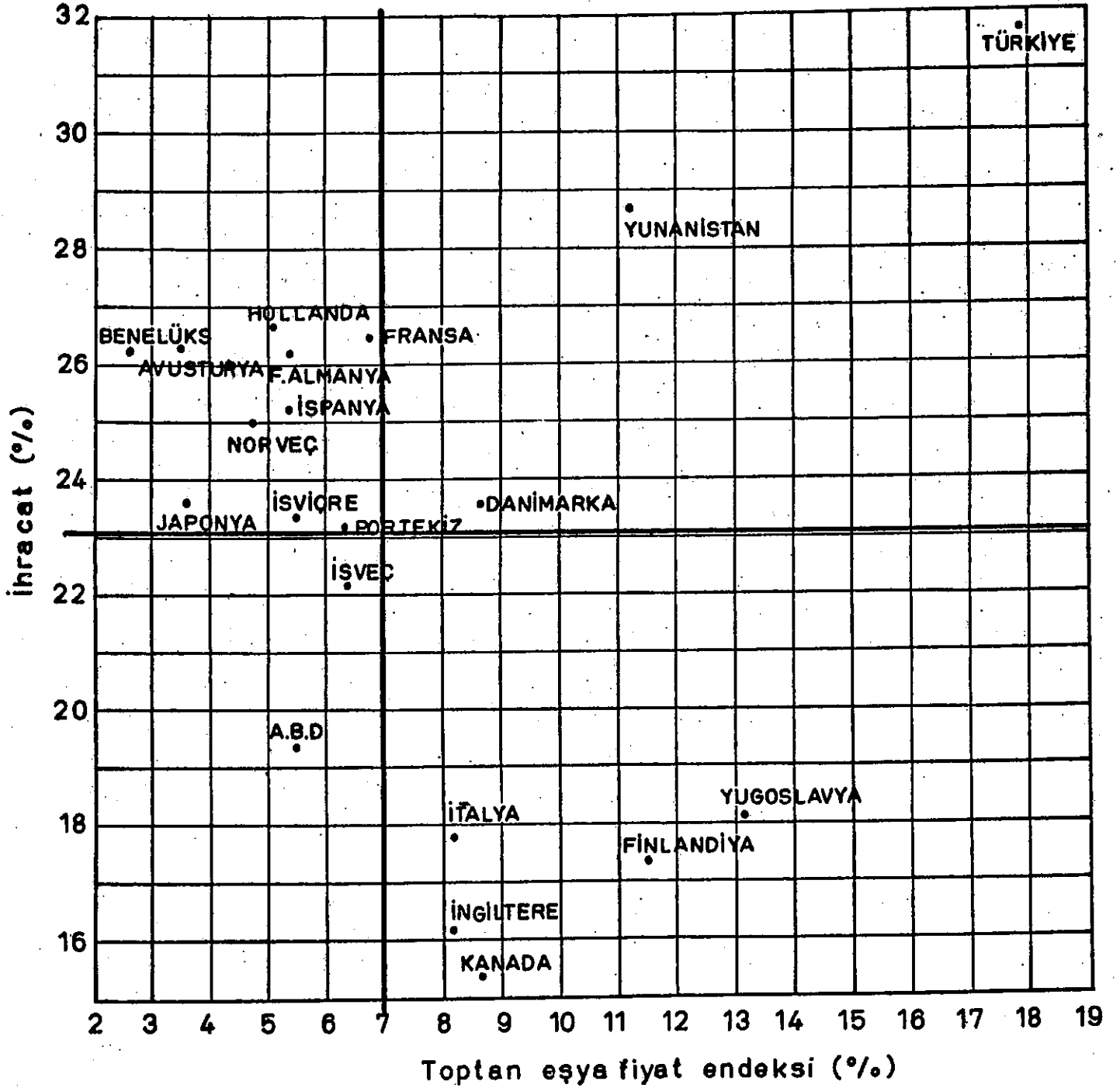
25. En büyük fiyat artışları çekirdeksiz kuru üzüm, pamuk, canlı hayvan, deri ve küspelerde kaydedilmiştir. 1967 yılına göre ihraç fiyatları pamuk için % 149.2, tütünde % 47.1, fındıkta % 68, canlı hayvanda % 403.3 oranında artış kaydetmiştir.

TABLO 6
İHRACAT ARTIŞI VE TOPTAN EŞYA
FİYAT ENDEKSİ ARTIŞLARI
(1970 - 1973 ORTALAMASI)

Ülke	Toptan Eşya Fiyat		(% olarak)
	Endeksi	Artışı	İhracat Artışı
Kanada	15.3		8.6
ABD	19.4		5.5
Japonya	10.3		3.6
Avusturya	26.3		3.5
Benelüks	26.3		2.6
Danimarka	23.6		8.4
Finlandiya	17.4		11.5
Fransa	26.5		6.7
F.Almanya	26.3		5.4
Yunanistan	28.6		11.1
İtalya	17.8		8.2
Hollanda	26.6		5.1
Norveç	25.0		4.8
Portekiz	23.2		6.3
İspanya	25.2		5.4
İsveç	22.1		6.3
İsviçre	23.4		5.5
Türkiye	31.6		17.9
İngiltere	16.4		8.1
Yugoslavya	18.2		13.2
ORTALAMA	23.1		7.0

ŞEKİL 3

İHRACAT - TOPTAN EŞYA FİYAT ENDEKSİ ARTIŞLARI
(1970-1973 ORTALAMASI)

TABLO 7
BAŞLICA İHRAÇ ÜRÜNLERİMİZİN DİŞ TİCARET FİYAT ENDEKSLERİ
(1967-100)

Maddeler	1967	1970	1971	1972	1973
Pamuk	100.0	109.5	163.2	186.3	249.2
Tütün	100.0	99.9	122.3	134.7	147.1
Fındık	100.0	124.9	155.7	155.3	168.0
Kepek-Küspe	100.0	96.9	144.3	148.3	248.1
Çek.Üzüm	100.0	111.6	114.6	128.1	313.0
Şeker-Melas	100.0	140.8	217.0	361.0	441.7
Kuru İncir	100.0	143.7	164.8	192.6	338.5
Canlı Hayvan	100.0	182.5	242.2	305.5	503.3

26. 1973 yılı miktar endeksine bakıldığında 1967'ye göre ihracat miktarının % 34.9 arttığı görülmektedir. Halbuki aynı dönem için değer endeksi artışı % 284'dür. (Tablo 8)

. İhracatın Yapısı

27. 1963 yılında Türkiye ihracatının önde gelen on ürününün genel ihracat içindeki payı % 75, 1973 yılında % 65.4 dür.
28. İlk dört maddenin sıraları değişmemiş, genel ihracat içindeki payları sırasıyla % 58.4 ve 42.2 olmuştur.
29. 1963 yılının ilk 10 maddesinden 6 sı, 1973 yılı ihracatında da yer almaktadır. Diğerleri önemini kaybetmiştir.
30. Pamuk ipliği ve deriden giyim eşyası, ihracat değerleri itibariyle ilk 10 sıraya giren ilk sanayi mamulleridir.
31. İlk 10 maddenin tarım ve sanayi kesimindeki gelişme çabalarına rağmen 1973 yılında da genel ihracatımızın % 65.4 gibi yüksek bir bölümü oluşturması, ihracatın yapısının çeşitlenemediğini ortaya koymaktadır.

TABLO 8
İHRACATIN YAPISI

	1963		1973
	Milyon \$		Milyon \$
1. Pamuk	78.4	1. Pamuk	301.0
2. Tütün	66.5	2. Tütün	132.0
3. Fındık	53.6	3. Fındık	121.0
4. K.Üzüm	16.6	4. K.Üzüm	56.1
5. Zeytinyağı	12.8	5. Pamuk İpliği	56.0
6. Tiftik	12.8	6. Akaryakıt	48.0
7. Köspe	11.8	7. Zeytinyağı	47.0
8. Şeker	10.1	8. Deri giyim eş.	41.0
9. Canlı Hayvan	6.6	9. Köspe	40.0
10. Deriler	6.0	10. Limon	20.0
TOPLAM	275.2	TOPLAM	862.1

TABLO 9
ANA SEKTÖRLERDE ÜRETİM
VE İHRACAT

	Tarım		Madencilik		Sanayi		Toplam	
	İhracat	Üretim	%	İhracat	Üretim	%	İhracat	Üretim
1965	3167	23659	13.3	188	1342	14.00	817	13529
							4173	38530
							6.03	10.83
1966	3411	28631	11.9	208	1527	13.62	794	15879
							4414	46037
							5.00	9.58
1967	3783	29975	12.62	186	1715	10.84	730	18415
							4701	50105
							3.96	9.38
1968	3594	31351	11.46	233	1904	12.23	639	20905
							4467	54160
							3.05	8.25
1969	3645	33712	10.81	313	2347	13.33	872	24000
							4831	60059
							3.63	8.04
1970	4771	39925	11.94	521	2492	20.90	1125	31715
							6408	74132
							3.60	8.66
1971	6401	51662	12.39	725	3234	22.42	1959	41525
							9090	96421
							4.71	9.42
1972	8023	60850	13.18	703	3794	18.53	3148	52641
							11875	117825
							5.98	10.12
1973	11328	75338	15.02	792	4197	18.87	5899	67073
							18050	146608
							8.79	12.29

Kaynak: İhracat Rakamları
Üretim Rakamları

İhraç Ürünlerimizde Çeşitleme

32. İlk 10 sıradaki ürünlerin toplam ihracatın büyük payını teşkil etmesi , bu durumun uzun yıllardır değişmemesi bir yana; toplam ihracatın kalan kısmına her yıl yeni maddeler katılırken, bir dizi ürün de ihraç olanağını kaybetmektedir.

1970 yılında	125	cins	
1971 "	163	"	
1972 "	67	"	
1973 "	37	"	ürün ilk kez ihraç edilmiştir. 1/

33. İhraç olanağı kazanan ürünlerin yapısı incelendiğinde pek çoğunun ara malı veya tüketim maddesi niteliğinde olduğu görülmektedir.
34. Yeni ürünlerle ihracatımızın çeşitlenmesi sevindirici olmakla beraber bu ürünlerin önemli bir bölümünün ihracatı süreklilik göstermemektedir. Örneğin 1970 yılında ilk kez ihraç edilen 125 cins üründen 62 cinsi 1971 yılında ihraç edilememiştir.
35. Öte yanda yeni ihraç olanağı kazanan ürünlerin ihracat değerleri de düşüktür. 1973 yılında ilk kez ihrac edilen 37 maddeden 19 unun değeri 5.000'er doların altındadır. Bu nitelikteki malların en önemlileri ise işlenmiş petrol ürünleridir.
36. Son on yılda ihraç ürünlerimiz arasına giren kurbağa ve kaplumbağa, geçen yıl 3 milyon liranın üzerinde, salyangoz ise 66 milyon lira döviz geliri sağlamıştır.
37. Trikotaj ve giyim sanayii ürünleri ihracatındaki çeşitleme umut verici düzeyde gelişmektedir. Bu sanayiın ürünleri New-York ve Paris'in en pahalı butiklerine girmiş bulunmaktadır.
38. İlk binek otomobili (5 adet), damper (1 adet), yolcu vagonları (28 adet), redresör (1500 adet), telefon santrali (222 adet), beton karıştırma makinası (1 adet) ve tükenmez kalem-ler 1971 yılında kibrit, gözlük camı, profil, şerit, demir dirsek ve manşonlar, el aletleri, elektropomplar, telefon cihazları ilk kez 1972 yılında ihraç edilmiştir.

1/ 1970-1973 yılları arasında ilk defa ihraç edilen malların listesi Ek 1'de verilmiştir.

TABLO 10
1964-1973 DÖNEMİ İHRACATI

Tarım ve Hayvancılık Ürünleri			Madencilik Ürünleri		Sanayi Ürünleri		Toplam
Yıllar	(Mil.\$)	% Payı	(Mil.\$)	% Payı	(Mil.\$)	% Payı	(Mil.\$)
1964	319.6	77.80	14.9	3.64	76.3	18.56	410.8
1965	361.3	77.92	21.0	4.53	81.4	17.55	463.7
1966	388.9	79.29	23.4	4.76	78.2	15.95	490.5
1967	425.9	81.53	20.7	3.97	75.7	14.50	522.3
1968	404.7	81.52	26.0	5.25	65.7	13.23	496.4
1969	402.7	75.02	35.0	6.51	99.1	18.47	536.8
1970	442.6	75.21	42.7	7.25	103.2	17.54	588.5
1971	491.3	72.61	40.1	5.93	145.2	21.46	676.6
1972	607.4	68.63	35.1	3.97	242.5	27.40	885.0
1973	832.0	63.17	41.7	3.17	443.4	33.66	317.1

39. Çeşitlenme yukarıda açıklanan yönde gelişirken, bazı ürünlerin ihracat olanağı da azalmakta veya ortadan kalkmaktadır.
40. 1948-1949 yıllarında 1 milyon doların üzerinde 1972 yılında da 828.000 dolar döviz getiren beyaz peynir, üretim-tüketim dengesinin değişmesi nedeniyle artık ihraç ürünü olmaktan çıkmıştır.
41. 1950'lerde 5 milyon dolar dolayında döviz getiren yumurta ihracatı giderek azalmış ve 1968 yılından bu yana yumurta, ihracat ürünü olma niteliğini kaybetmiştir.
42. Bir zamanlar ihraç ürünlerimiz arasında yer alan kümes hayvanları, domuz, yapağı, tuz, anason, soya fasulyesi, pamuk ve ayçiçeği tohumu artık ihraç edilememektedir.

Madde Gruplarına Göre İhracatımız

43. Türkiye'nin ekonomik yapısının bir yansıması olarak, ihracatın da büyük kısmının tarımsal ürünlerden oluştuğu görülmektedir. Planlı dönemde ihracatın yapısının değiştirilmesi, sanai mamullere ağırlık verilmesi plan hedef ve ilkeleri arasında yer almış olmakla beraber, 1968'e kadar bu konuda başarılı olunamamış

./..

ve ihracatımız tarımsal özelliğini korumuştur. Halen yine de ihracatımızın % 63.17'si tarımsal ürünlerden oluşmaktadır.

44. Fakat son yıllarda sanai ürünlerin toplam ihracat içindeki payında dikkat çekici gelişmeler izlenmektedir. 1968 yılında sanai ürünlerin toplam ihracat içindeki payı % 13.23 iken 1969'da % 18.47, 1970'de % 17.54 ve giderek artarak % 21.46, % 27.40 ve % 33.66 oranlarına ulaşmıştır. Buna mukabil tarım ürünlerinin payı 1968'de % 81.52'den 1973 yılında % 63.17'ye düşmüştür. (Tablo 10)
45. Maden ürünleri ihracatının toplam içindeki payı 1963-1970 arasında giderek artarken, son üç yılda süratle düşmüş ve on yıl önceki seviyesine inmiştir.
46. Ana sektörlerin ihracat değerleri ve toplam içindeki yerleri (Şekil 4 ve 5)de gösterilmiştir.

Ihracatın Mevsimlik Değişimleri

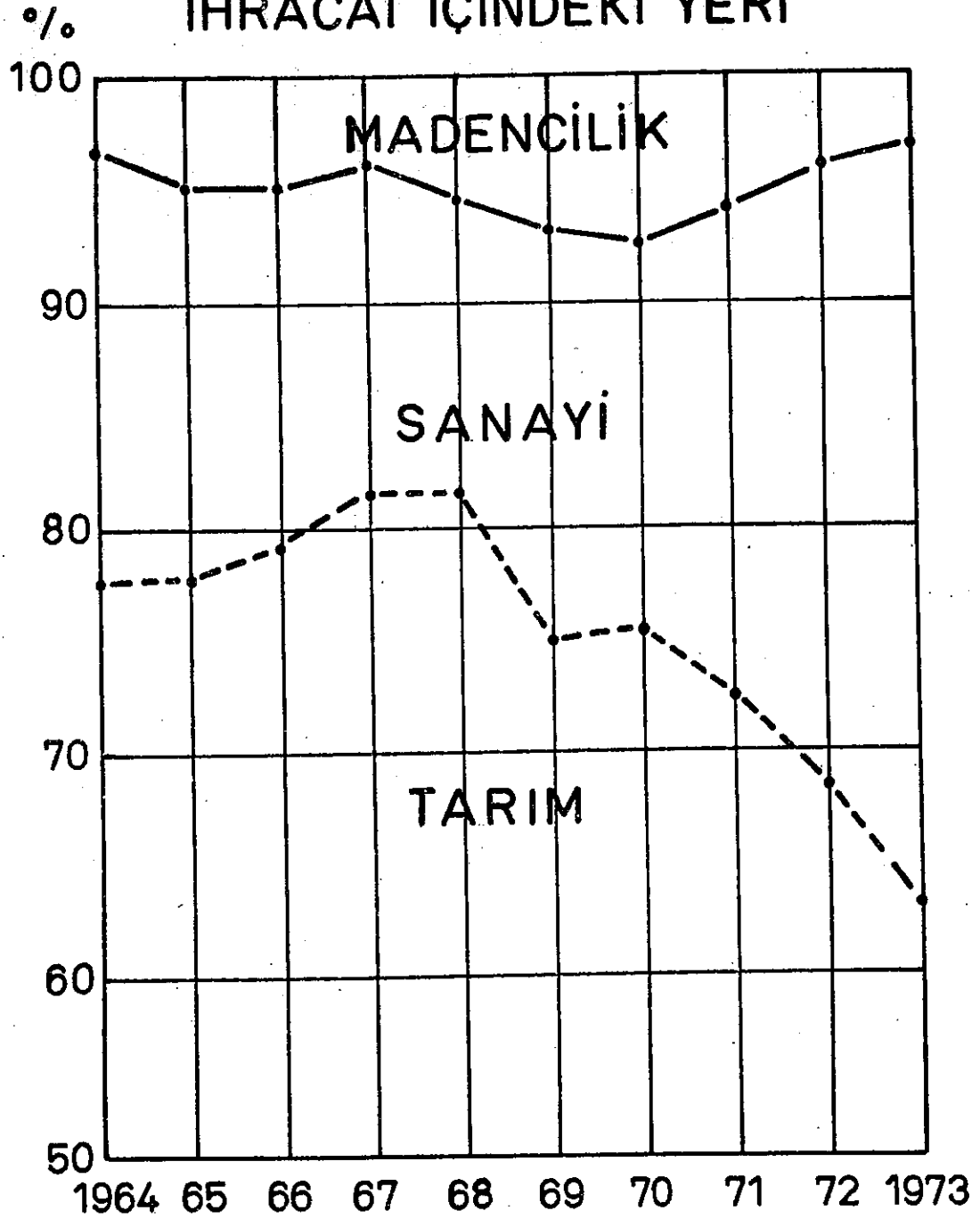
47. 1967-1974 yılları arasındaki aylık ihracat değerleri (ABD doları olarak) (Şekil 6)da verilmektedir. Aynı şekilde Türk Parası değerindeki değişimler de işaretlenmiştir.
48. 1967-1973 döneminde mevsimlik ihracat değişimleri iki ayrı endeks halinde hesaplanmıştır. (1967-1971) ve (1971-1973) dönemlerini kapsayan iki mevsimlik endeks arasındaki belirlenen ayrılık son yıllarda, yılın ilk yarısında endeksin eskiye göre daha yüksek; yılın ikinci yarısında ise daha düşük gerçekleşmesidir. (Şekil 7)

Başlıca Sektörlerde Üretim ve İhracat

49. Başlıca sektörlerdeki üretim ile sektörün ihracatı arasında yakın bir ilişki vardır. Her ne kadar üretimin artması doğrudan ihracat artışına sebep olmamakta ise de belli sektörlerdeki ihracat olanağının azalması veya artması bir anlam ifade etmektedir.
50. Toplam ihracat üretim oranı (Tablo 11)den izleneceği gibi 1965'den 1969'a kadar azalmış 1970'den itibaren giderek artmıştır.

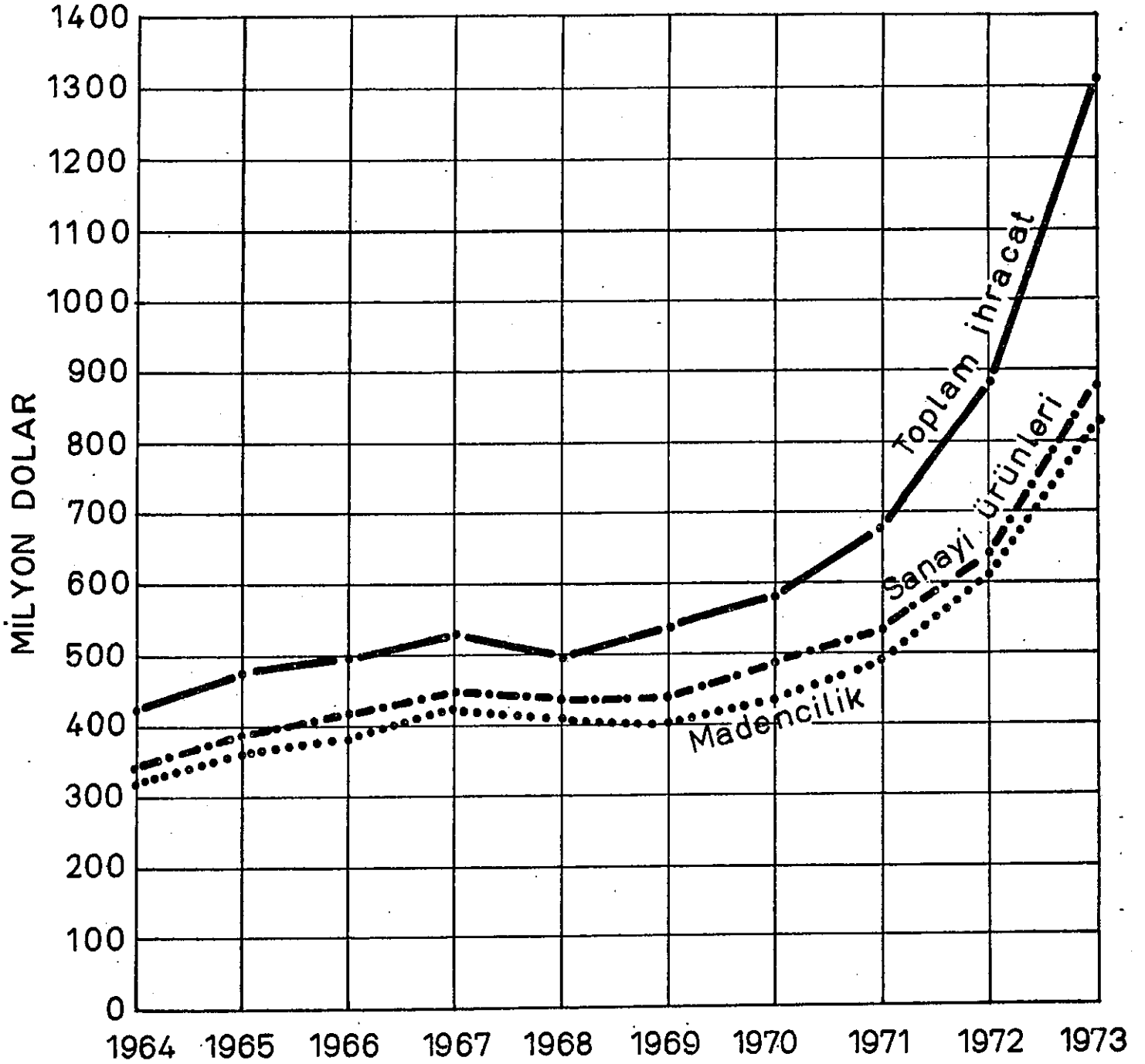
ŞEKİL 4

ANA SEKTÖRLERİN TOPLAM İHRACAT İÇİNDEKİ YERİ

ŞEKİL 5

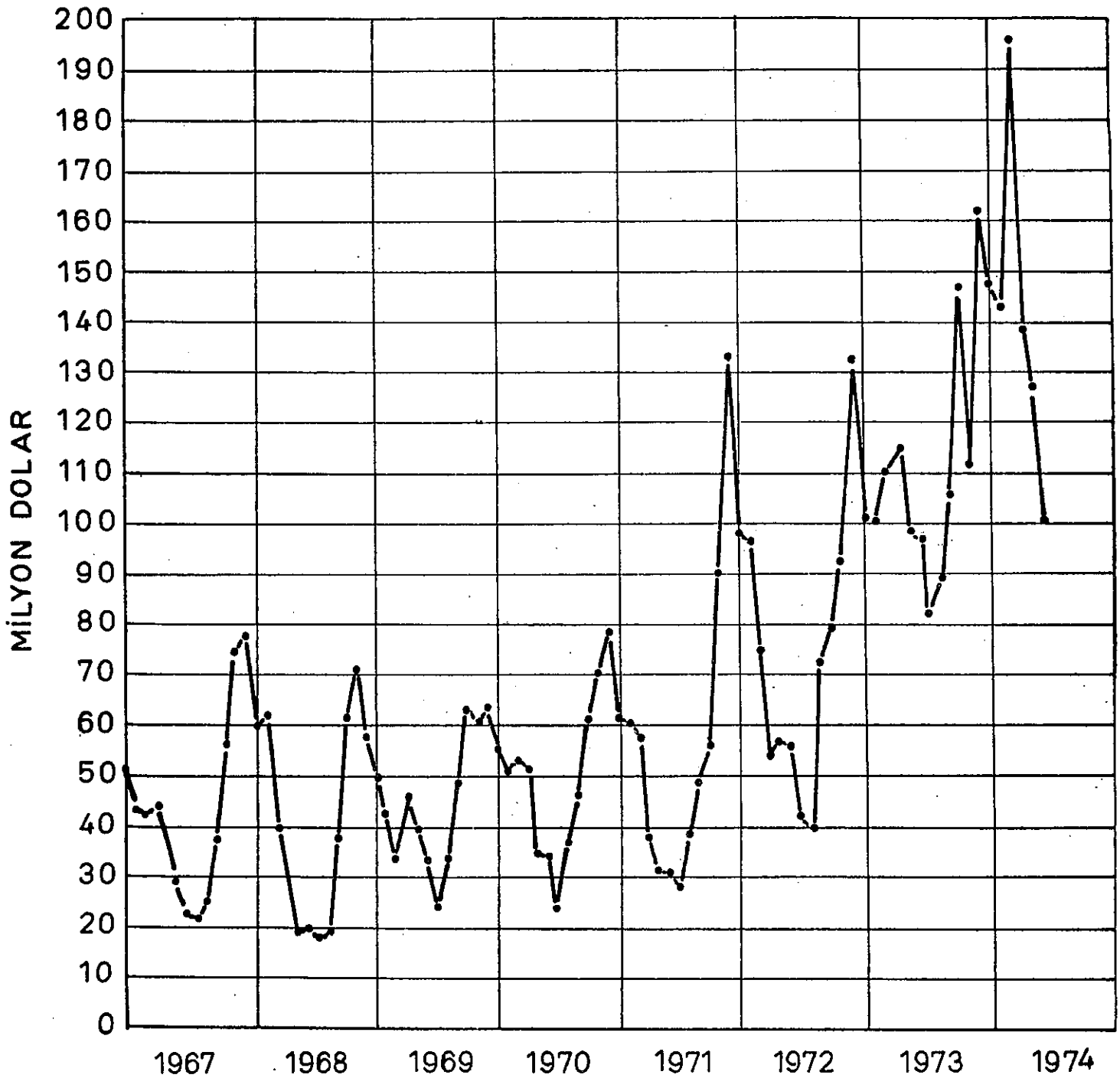
ANA SEKTÖRLER İTİBARIYLA İHRACAT 1964 - 1973

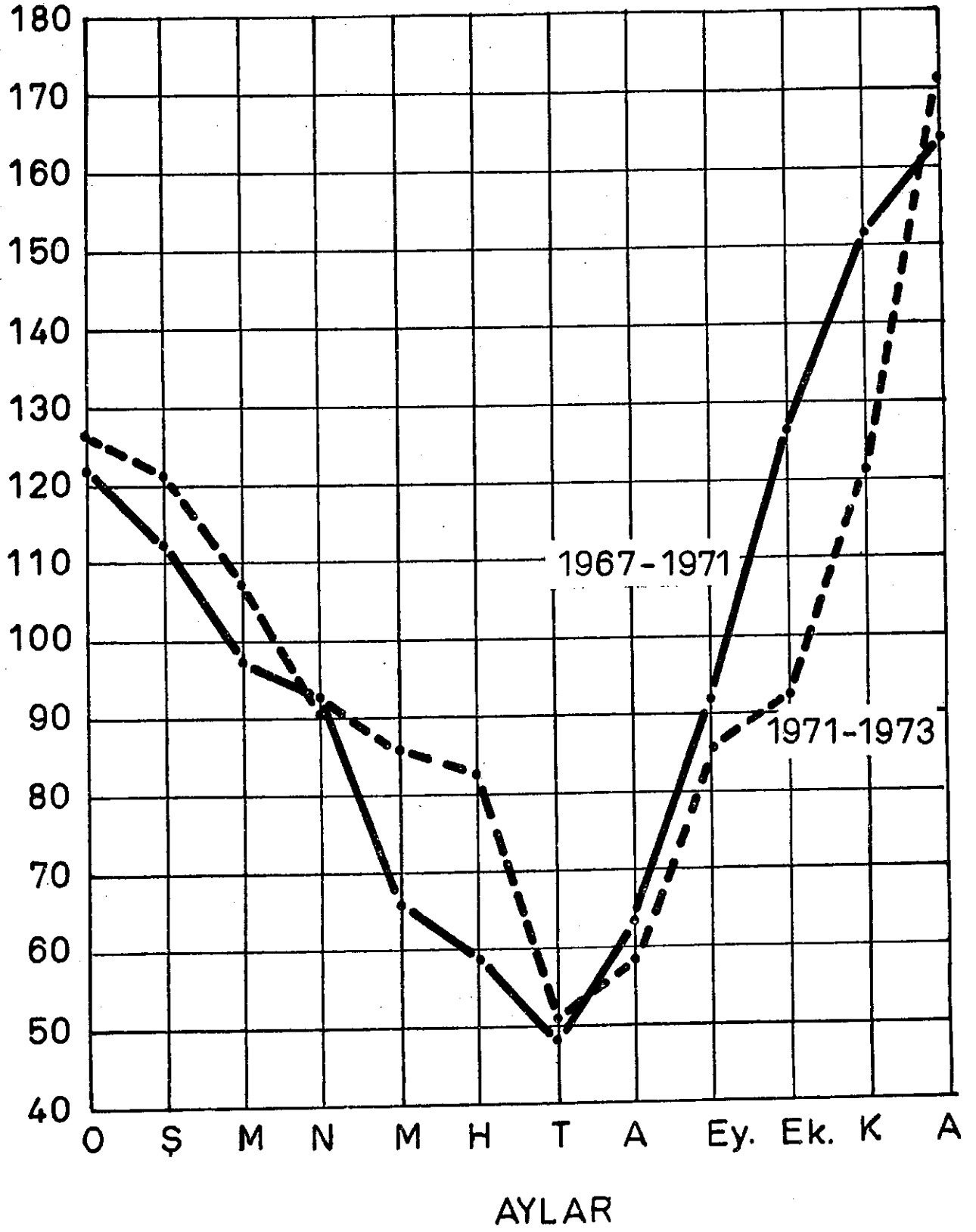
İHRACAT

1967 - 1974

ŞEKİL 7

İHRACAT MEVSİMLİK ENDEKSİ

51. Sanayi malları ihracatının sınıai üretime oranı 1968'de önemli bir gerileme göstermiş, 1969 ve 1970 yıllarında % 3.6 civarında sabit kalmıştır.
52. İhracatta Vergi İadesi uygulamasının olumlu etkileri 1969'da başlayan yükselmeye açıklıkla görülmektedir.
53. Madencilik 1967'de en düşük oranı göstermiş, 1968 ve 1969 yıllarındaki küçük artışlardan sonra 1970'de büyük bir sıçrama olmuştur. Ancak son iki yılda tekrar bir düşme görülmektedir.
54. Tarımsal ürün ihracatının tarımsal üretime oranı, 1965 yılından 1969 yılına kadar düşmüş, 1970'den itibaren giderek artmıştır.
55. 1970 devalüasyonu yanında tarım ürünleri fiyat destekleme uygulamasının da tarımsal ürünlerdeki ihracat artışını etkilediği söylenebilir.

Tarım Ürünleri

56. İki yıl içinde tarım ürünleri ihracat değeri % 66 dolaylarında artış göstermiştir. 1973 yılı ihracatı 1971 yılı ihraç fiyatlarıyla aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

TABLO 11
TARIM ÜRÜNLERİ İHRACATI

	1973 ^{1/}	1971	1973
Hububat ve Baklagiller	27.437	13.764	64.174
Meyva ve Sebzeler	191.416	145.343	258.917
Sanayi Bitkileri	339.260	292.454	456.830
Hayvancılık Ürünleri	19.554	31.347	40.918
Su ürünleri	<u>10.128</u>	<u>8.395</u>	<u>11.129</u>
	587.795	491.303	831.968

1/ 1971 fiyatlarıyla Bin \$

./..

57. Fiyat yükselmeleri tarım ürünleri ihracatında 1971'e oranla 1973 yılında önemli değer artışı ortaya çıkarmıştır.
58. Alt sektörler incelendiğinde pamuk, fındık, tütün, limon, çekirdeksiz kuru üzüm, kuru incir ve bakliyat ihracatındaki gelişmeler dikkati çekmektedir.
59. 1972 yılına kadar 70-80 sent civarında dalgalanan pamuk ihraç fiyatları 1973 yılında 2 dolara kadar yükselme kaydetmiştir.
60. 1972/73 sezonunda fındık ihraç fiyatları 126 dolar baz olmuşken 1973/74 sezonu 136 dolarla açılmıştır. Fındıkları büyük ölçüde kakao, ceviz ve badem gibi tamamlayıcı ve ikame mallarının fiyatlarındaki artışlardan etkilenmiştir.
61. Uluslararası çekirdeksiz kuru üzüm anlaşmasına girildiği yıllarda fiyatların 300 doların üzerine çıkılmaması için girişimde bulunan ülkelerden birisi de Türkiye idi. Ne var ki, 1972/73 sezonunda 275 dolar olan ihraç fiyatları gidecek 800 dolara çıkmıştır. 1973/74 sezonu 950 dolardan açılmış ve görülmemiş artışlar kaydederek 1450 dolara kadar yükselmiştir. Bu fiyat 1973'ün son ayında gerileyerek 900 dolara düşmüştür.
62. 1970/71 yılına girerken tütün stokları 210.000 ton dolaylarındaydı. Stoklar erimiş, fiyatlar yükselmiş ve 1973/74 sezonunda "A grad" tütün 2 doların üzerinde ihraç edilmiştir.
63. Tarımsal ürünlerde görülen büyük fiyat artışlarına rağmen 1960'larda tüm ihracatımızın % 80'ini oluşturan tarım kesiminin payı, 1973 yılında % 63.16'ya düşmüştür.

Tarıma Dayalı İşlenmiş Ürün İhracatımız

64. Tarıma dayalı başlıca ürün ihracatı

- i) Gıda maddeleri,
- ii) Gıda kesimi yan ürünleri,
- iii) İşlenmiş orman ürünleri,
- iv) İşlenmiş tütün ürünleri,
- v) Dokumaya elverişli işlem görmüş elyafdan oluşmaktadır.

65. Planlı dönemde işlenmiş tarımsal ürünler (Gıda-İçki sanayii) ihracatının genel ihracatımız içindeki payları şöyledir:

TABLO 12

<u>1963</u>	<u>1964</u>	<u>1965</u>	<u>1966</u>	<u>1967</u>	<u>1968</u>	<u>1969</u>	<u>1970</u>
11.57	11.25	10.12	7.75	9.14	6.42	10.25	7.05
<u>1971</u>	<u>1972</u>	<u>1973</u>					
7.84	9.87	11.32					

66. İşlenmiş tarımsal ürünlerin 1963, 1971, 1972 ve 1973 yılı ihracat değerleri de aşağıda gösterilmiştir.

TABLO 13

<u>1963</u>	<u>1971</u>	<u>1972</u>	<u>1973</u>
<u>1000 \$</u>	<u>1000 \$</u>	<u>1000 \$</u>	<u>1000 \$</u>
42.587	53.055	87.373	149.111

67. Son on yıllık dönemde işlenmiş tarımsal ürün ihracatının genel ihracat içindeki payı hemen hemen aynı düzeyde olup sırasıyla 11.57 ve 11.32'dir.
68. Başlıca işlenmiş tarım ürünleri ihracatındaki gelişmeler aşağıda verilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı gibi bu kesimde ağırlık taşıyan ürünler zeytinyağı, küspe ve şekerdir.

TABLO 14

(000 dolar)

	1971	1972	1973
Zeytinyağı	950	2.880	47.825
İncir Ezmesi	580	1.770	1.805
Şeker	1.113	23.536	1.030
Koyun eti (Taze)	5.316	5.078	9.270
Sığır eti (Taze)	71	507	49
Malt	317	958	726
Küspeler	22.083	22.019	44.400
Bağırsaklar	3.344	5.012	7.805
Çay	3.873	3.805	3.647
Melas	1.608	1.835	3.537
Sebze Konserveleri	644	232	301
Domates Salçası	1.608	2.335	8.334
Şarap	385	549	529
Leblebi	223	4,9	583

69. Zeytinyağı ihracatı, doğal dalgalanmaya bağlı olarak yıldan yıla büyük değişiklikler göstermektedir. Sadece 1963, 1965 ve 1969 yıllarında 10 milyon doları aşabilen zeytinyağı ihracatı 1973 yılında 47 milyon doları aşmıştır.

70. Tüketim fazlası şeker stok edilmediğinden ihraç edilmektedir. 1960-65 döneminde toplam 767.000 ton, izleyen yıllarda 25 ilâ 150.000 ton arasında şeker ihraç edilmiştir.

71. Son dört yıllık küspe ihracatı şöyledir.

TABLO 15

			(ton)
1970	1971	1972	1973
269.842	273.421	349.652	304.327

72. 1973 yılında bir önceki yıla oranla 45.000 ton daha az küspe ihraç edildiği halde, 18 milyon dolar daha fazla döviz elde edilmiştir.

./..

73. Ham madde yönünden mevcut büyük potansiyele rağmen et sanayiinin gelişmemiş olması nedeniyle, yılda 5 ilâ 6.000 ton et ihraç edilebilmektedir.
74. Kepek ihracatı 1964'de 75.000 tona kadar yükselmiş iken alınan değişik tedbirler etkisinde ihracat kısıtlanmış; 1972 yılında tamamen durmuştur; 1973 yılında çok az miktarda kepek ihracatına izin verilmiştir.
75. Meyva-Sebze işleme kesiminde son zamanlarda kurulan çeşitli konserve ve meyva suyu fabrikalarında modern teknoloji uygulanmakta ve dış pazarların arzu ettiği standartlara yaklaşılmaktadır. Konserve, meyva suyu konsantreleri ve salça ihracatı gelişme göstermektedir.

Maden İhracatı

76. Ülkemizdeki büyük anyant, antıman, barit, wolfram, molibden, çinko, krom, manyezit, zımpara ve benzeri maden potansiyeline karşın, sektör ihracatında önemli yer tutan madenler krom ve bor tuzlarıdır.
77. Dünyadaki bor rezervlerinin % 65'inin ülkemizde bulunması ve bor tuzlarının kullanım alanının genişlemesi bu maddeye olan talebi artırmaktadır.
78. Son yıllarda ham cevher yerine işlenmiş maden ihracatına dönüş hızlanmış bulunmaktadır. Bu önemli ve olumlu bir gelişmedir.
79. Aşağıda bu dönüşümden örnekler verilmiştir.

Kolemanit	Öğütülmüş borasit
Boksit	Alümina
Barit	Öğütülmüş barit
Manyezit	Sinter manyezit
Antıman, ham ve kons.	Metal antıman
Boraks	Asitborik
Civa cevheri	Civa (şişeli)
Perlüt	Perlisol
Mermer, oniks	Levha, Hediyelik eşya

80. Maden sektörü 1971 ve 1973 yılı ihracat değerleri şöyledir:

TABLO 16

1971 1000\$	Dağılım %	1973 1000 \$	Dağılım %
40.113	5.93	41.714	3.17

81. Maden ihracatının genel ihracatımız içindeki payı düşmektedir. 1955-1958 döneminde 5000 tonun üstünde ihraç edilen krom cevheri, 1973 yılında 4000 ton olmuştur.
82. İhracat potansiyeli gösteren madenler tabii ham boratlar, manyezit, çinko, civa, tabii baryum sülfattır.

İmalât Sanayiinin Yapısı ve İhracat Olanakları

83. Sınai ürün ihracında sanayiın yapısal değişikliğinin önemi malûmdur.
84. Memleketimizde imalât sanayiinin yapısı süratli bir değişme göstermektedir. Tüketim mallarının toplam sanayi üretimi içindeki oranı düşmekte, buna karşı ara malların ve yatırım mallarının oranı artmaktadır. Bu değişik 1962 ile 1967 arasında çok belirgin bir hal almış 1967 ile 1972 arasında daha düşük bir gelişme içinde sürüp gitmiştir. (Tablo 1)de alt sektörler itibariyle imalât sanayiinin birleşimi verilmektedir.

TABLO 17
İMALÂT SANAYİİNİN BİRLEŞİMİ

	1962 %	1967 %	1972 (a) %
Tüketim malları	62.3	52.9	46.6
Ara mallar	27.8	35.4	39.4
Yatırım malları	9.9	11.7	14.0
	100.0	100.0	100.0

KAYNAK: DPT Üçüncü Beş-Yıllık Kalkınma Planı
(a) gerçekleşme tahmini

85. İmalât sanayiinde ihraç olanağı bulan malların dağılımı ise (Tablo)da yer alan oranlarda farklıdır. 1972 yılında toplam imalât sanayii üretimi içinde tüketim malları sanayiinin payı % 46.6 bu sanayiinin ihracattaki payı % 79.9'dur. Aynı oranlar ara mallar için sırasıyla % 39.4 ve % 17.7; yatırım malları için % 14.0 ve % 24 dür.

TABLO 18
İMALÂT SANAYİİNDE İHRACATIN YAPISI (1972)

	İhracat %
Gıda	45.2
İçki	0.3
Tütün	24.6
Dokuma ve giyim	9.8
TÜKETİM MALLARI TOPLAMI	79.9
Orman ürünleri	1.1
Kâğıt	0.5
Deri	4.1
Lastik	0.2
Kimya	2.7
Petrol ve petrokimya	3.0
Çimento	1.4
Cam	0.9
Demir-Çelik	1.3
Demir dışı metaller	2.5
ARA MALLARI TOPLAMI	17.7
Madenî eşya	1.0
Makina	0.5
Elektrik makineler	0.1
Karayolu taşıtları	0.2
Demiryolu taşıtları	0.6
YATIRIM MALLARI TOPLAMI	2.4
GENEL TOPLAM	100.0

Kaynak: DPT

./...

Sanayi Ürünleri İhracatımız

86. Miktar olarak sanayi ürünleri ihracatımız (Tablo 19)da verilmiştir.

TABLO 19

Sanayi kolu	(ton)	
	1971	1973
Dokuma	24.973	37.597
Orman ürünleri	7.078	5.066
Deri-Kösele	695	1.792
Kimya	25.070	61.879
Diğerleri	1.200.671	1.901.562

87. 1973 yılında orman ürünleri sanayi hariç diğer kesimlerde artış kaydedilmiştir.

88. Alt gruplar itibariyle sanayi mamul ihracatının değerleri ise (Tablo 20)de verilmektedir.

TABLO 20

Sanayi kolu	1971	Dağılım	1973	Dağılım
	1000\$	%	1000\$	%
Dokuma	37.488	5.54	105.640	8.02
Orman ürünleri	4.895	0.72	8.045	0.61
Deri-Kösele	10.625	1.57	45.259	3.44
Kimya	9.190	1.36	19.640	1.49
Çimento	8.786	1.36	14.751	1.12
Cam-Seramik	2.660	0.39	6.625	0.50
Demirdışı metaller	5.711	0.84	22.284	1.69
Madenî eşya-makina	2.654	0.39	8.637	0.66
Elektrik makina	645	0.10	1.524	0.12
Diğer sanayi	6.705	0.99	12.986	0.99
	89.359	13.18	198.009	18.64

./...

Dokuma Sanayii

89. Sanayi mamulleri içinde en önemli yeri, ihracatın % 43'ünü kapsayan dokuma sanayii muhafaza etmektedir. Dökuma sanayiinin en önemli ihraç maddelerinin ihraç miktar ve değerleri aşağıdadır.

TABLO 21

	1971 TON	1973 TON	1971 1000\$	1973 1000\$
Pamuk ipliği	20.459	33.658	18.674	56.682
Yünden halılar	305	3.691	481	12.813
Fasoneli pamuklu dok.	2.566	5.063	2.104	6.854
Ham bez	1.896	2.617	2.121	4.917
Sentetik iplik	1.045	1.832	1.748	2.582

90. Sektörün ağırlığını taşıyan pamuk ipliği ihracatında miktar ve değer artışları izlenmiştir.

Orman Ürünleri

91. Orman ürünleri sanayiinde, belli başlı ihraç ürünlerinin miktar ve değerleri aşağıda gösterilmiştir.

TABLO 22

	1971 TON	1973 TON	1971 1000\$	1973 1000\$
Biçilmiş ağaçlar (m3)	34.633	23.400	2.321	5.131
Palamut hulâsası	3.444	3.227	643	641
Kontrplaklar	252	435	54	140

Kimya Sanayii

92. Kimya sanayiinde başlıca ihraç ürünleri, gülyacağı, meyanköku hülâsası, borit asit, antımuın, kalsiyum sülfür, sodyum borat, oto dış lastikleri ve ilâttır. Planlı dönemin başında üretilen mallar genellikle tüketime dönük olduğu halde, dönem boyunca önemli ara malların üretimine başlanmış bulunmaktadır.

Deri Giyim Eşyası Sanayii

93. Deri giyim eşyası sanayii ihracatı, tekstil sanayiinden sonra, en fazla gelişme gösteren bir sektördür. Konfeksiyon ihracatı 1973 yılında 45 milyon dolara ulaşmış bulunmaktadır.

Çimento Sanayii

94. Çimento ihracatı miktar ve değer olarak aşağıda gösterilmiştir:

TABLO 23

1971 TON	1973 TON	1971 1000\$	1973 1000\$
1.069.509	980.370	8.786	14.751

95. 1972 yılı başlarında tonu 8 dolardan satılan çimento bugünlerde 35 doların üzerindeki fiyatlardan ihraç olunmaktadır.

Cam-Seramik

96. Cam-Seramik sanayii ihracatı aşağıda gösterilmiştir.

TABLO 24

	1971 TON	1973 TON	1971 1000\$	1973 1000\$
Adi pencere camı	6.574	10.115	556	1.105
Camdan sofrı-mutfak eşyası	732	3.211	491	3.105

97. Bu kesime dahil olan ihraç maddelerinin başlıcaları pencere camı, züccaciye, emprime cam ve seramikten döşemelik karo-
larıdır.

Diğer Sanayi Ürünleri

Demirdışı Metaller

98. Demirdışı metaller sanayii ürünlerinden başlıcaları blister bakır, alumina ve ham antimuandır.
99. Madenî eşya imalât sanayii sektörünün ihracatı, 1961 yılında 14 bin dolar iken, 1973 yılında 8 milyon 637 bin dolara yükselmiştir. İhraç edilen başlıca ürünler buzdolabı, el aletleri, çamaşır makinası ve bıçakçı eşyasıdır.
100. Ülkemizde makina imalât sanayii ithal ikamesi sağlamak amacıyla doğduğundan ihracatı çok geç başlamış ve düşük seviyede kalmıştır.

TABLO 25

BASLICA İTHRAÇ MALLARI

Maddeler	1971 Yıllık	1972 Yıllık	1973 Yıllık	1974 (9 Aylık)
	Ton	1000 \$	Ton	1000 \$
1. Fındık-Kabuksuz	62.078	82.729	90.903	114.415
2. Üzüm-Kuru (Çekirdeksiz)	86.069	21.724	111.691	30.450
3. İncir-Kuru	32.389	8.649	32.499	8.895
4. Antep Fıstığı Kabuklu	3.302	4.619	3.198	5.307
5. Portakal	32.286	3.546	14.847	1.917
6. Mandalina	27.181	4.199	26.383	3.913
7. Limon	42.889	7.127	56.172	11.410
8. Yaprak Tütünü	82.154	85.409	118.508	129.375
9. Pamuk-Ham	283.481	190.555	212.048	187.577
10. Yontulmuş Ağaçlar(M3)	34.633	2.821	34.043	3.803
11. Yeriştirilmiş-Kabuklu	4.948	1.822	4.308	1.847
12. Mercimek	10.517	1.928	5.161	1.160
13. Nohut	16.875	4.788	26.299	8.139
14. Fasulye	11.209	3.092	9.472	3.075
15. Sığır(Baş)	67.479	6.592	20.433	3.065
16. Koyun(Baş)	410.197	10.474	317.267	10.452
17. Keçi(Baş)	115.768	2.417	72.003	2.213
18. Kabuklu Hayvanlar	3.827	5.677	3.723	6.484
19. Krom Cevheri	538.949	17.462	342.257	11.653
20. Tabii Ham Borotlar	312.167	9.263	333.364	10.564
21. Manyesit	86.453	4.623	73.408	4.327
22. Zeytinyağı	1.366	950	3.416	2.880
23. Şeker	26.950	3.113	112.303	23.536
24. Koyun Eri(Taze)	5.176	5.316	4.457	5.078
25. Küspeler	273.422	22.083	349.652	28.050
26. Bağırşaklar	446	3.344	596	5.012
27. Çay	17.497	3.873	14.881	3.805
28. Domates Salçası	4.747	1.608	8.640	2.335
29. Ham Bez	1.896	2.121	2.156	3.089
30. Fasaneli Pamuklu D.	2.566	5.063	3.217	8.239
31. Yünden Halılar	305	3.692	310	5.709
32. Sentetik İplikler	1.046	1.832	1.547	2.002
33. Pamuk İpliği (Hazır D.)	14.946	13.728	17.533	19.695
34. Pamuk İpliği(Perakende)	5.508	4.946	2.526	2.675
35. Biçilmiş Ağaçlar(M3)	67.072	3.275	58.094	3.545
36. Deri, Çeket, Palto	647	9.812	998	20.110
37. Meyan Kökü Hülasesı	1.865	1.845	1.507	1.093
38. Borik Asit	8.587	941	8.760	966
39. Antimonum Kal.Sulf.	346	155	2.402	984
40. Sodyum Boratlar	13.768	822	16.507	955
41. Çimento	1.069.509	8.786	1.361.532	15.163
42. Akaryakıt	109.633	2.463	940.114	22.303
43. Pencere Camı	6.743	555	9.422	931
44. Camdan Sofra Mt.Şş.	732	491	1.770	1.397
45. Ferro Krom	3.481	1.308	12.421	4.631
46. Buzdolabı(Adet)	7.799	586	12.841	1.149
47. Demir Çelik Borular	2.632	505	10.543	1.760
Toplam	582.129	748.583	1.095.663	739.670
48. Diğerleri	94.473	136.386	221.419	156.583
Genel Toplam	676.602	884.969	1.317.082	896.253
				955.728
				198.102
				1.153.830

BÖLÜM II
1974 YILINDA
İHRACATIMIZDA GELİŞMELER

Genel Gelişme

101. 1974 yılının Ocak-Eylül döneminde ihracat, değer alarak 1973 yılının aynı dönemine kıyasla, % 28.7 oranında artış göstererek 896 milyon 253 bin dolardan 1 milyar 153 milyon 830 bin dolara yükselmiştir. (Tablo 25)
102. Toplam ihracat değerinin % 80'ini kapsayan mallar üzerinde yapılan değerlendirme ihrac miktarlarında reel bir düşme ve birim ihrac değerlerinde yükselmeye işaret etmektedir.
103. Ocak-Eylül dönemi olarak, ihracat miktarları yükselen başlıca mallar şunlardır:

Fındık (Kabuksuz), mandalina, tütün (yaprak), canlı sığır, canlı keçi, kabuklu hayvanlar, krom cevheri, manyezit, taze koyun eti, çay, pamuk iplikleri, biçilmiş ağaçlar, deri ceket ve palto, camdan sofraya eşyası.

Buna karşılık otuz malın ihracında miktar olarak düşme görülmüştür:

Çekirdeksiz kuru üzüm:	66.361 tondan	33.907 tona
Kuru incir	: 8.793 tondan	5.172 tona
Portakal	: 22.323 tondan	12.564 tona
Limon	: 47.158 tondan	30.102 tona
Pamuk (Ham)	: 251.306 tondan	126.319 tona
Mercimek	: 20.119 tondan	13.102 tona
Nohut	: 35.541 tondan	19.051 tona
Fasulye	: 10.869 tondan	2.642 tona
Canlı koyun	: 382.341 tondan	150.320 tona
Zeytinyağı	: 37.032 tondan	10.991 tona
Küspeler	: 303.205 tondan	218.323 tona
Domates salçası	: 4.574 tondan	1.109 tona
Cimento	: 862.550 tondan	253.658 tona

düşmüştür.

04. İhrac miktarları düşme gösteren maddeler, çoğunlukla iç tüketim me yöneliktir.
05. Çekirdeksiz kuru üzüm, pamuk (ham) ve küspe ihracatında dış pazar fiyatlarının düşmüş olması, bu konudaki ihracatı daraltmış bulunmaktadır.
06. Zeytinyağı ihracatındaki gerileme, 1973 yılındaki üretimin düşüklüğünden ortaya çıkmıştır.

107. Geçmiş yıllarda önemli ihraç ürünlerimiz arasında yer alan şeker 1972 yılında 11.303 ton ve 23 milyon 536 bin dolar dolayında gerçekleştiği halde, 1973 yılında 3.516 ton ve 1 milyon 30 bin dolara düşmüştür; 1974 yılında ise, iç tüketim nedeniyle ihracat olanağı ortadan kalkmıştır.

108. İhracatımızın değer olarak % 80'ini oluşturan 47 maddenin 1974 yılı (cak-Eylül dönemi ihracat değeri, 955 milyon 728 bin dolardır. Bu maddelerin 1973 yılı birim fiyatları ile ihraç değerleri ise, 618 milyon 328 bin dolardır. Bu maddelerde geçen yıla göre yaklaşık % 54.6 oranında birim fiyat artışı olduğu anlaşılmaktadır. Toplam ihracat değerlerindeki artışın aynı dönem için % 28.7 oranında olduğu dikkate alınır, ihracatta miktar olarak düşmenin önemi meydana çıkar.

İhracatın Kesimlere Göre Dağılımı

109. Kesimlere göre ihracatın gelişiminde, sanayi ürünleri lehine olumlu bir değişik görülmektedir. 1971 yılında tarım ve hayvancılık ürünlerinin toplam ihracat geliri içindeki payı % 72.61 oranında olduğu halde, 1972 yılında bu oran, % 68.64, 1973 yılında % 63.17'ye düşmüştür. Sanayi ürünleri kesiminin toplam ihracat gelirleri içindeki payı ise 1971 yılında % 21.46 iken, 1972 ve 1973 yıllarında, sırasıyla, % 27.40 ve % 33.66'ya yükselmiştir.

110. Bu gelişme, 1974 yılında da devam etmiştir. Ocak-Ağustos döneminde tarım ve hayvancılık ürünlerinin toplam ihracat gelirindeki payı 1973 yılında % 61.86 iken, 1974 yılında bu oran % 57.09'a düşmüş, sanayi ürünleri ihracatının payı % 34.85'den % 38.74'e yükselmiştir.

111. Toplam ihracat gelirleri içinde madencilik ve taşocakçılığı kesiminin payı, % 3-5 arasındadır.

Geleneksel İhraç Mallarımızın İhracatındaki Gelişmeler

Fındık (Kabuksuz):

112. Fındık ihracatı, miktar olarak artış göstermektedir. 1971 yılında 62.078 ton olan fındık ihracatı, 90.766 tona kadar yükselmiştir. 1974 yılında da 100.000 tonun aşılacağı tahmin edilmektedir. 1971-1973 yıllarında belirli bir fiyat duraklaması gösteren fındık ihracatında, 1974 yılında % 10.3 oranında artış beklenmektedir.

Kabuksuz fındık ihracatı miktar ve değer olarak şöyledir:

	Ton	% \$
1971 - Yıllık	62.078	82.729
1972 - Yıllık	90.903	114.415
1973 - Yıllık	90.766	119.227
1973 - 9 Aylık	58.811	76.279
1974 - 9 Aylık	86.943	124.416

Fındık ihraç değerlerinde birim fiyatları ise aşağıdaki şekilde gelişmektedir:

	1971 Kental \$	1972 Kental \$	1973 Kental \$
Fındık-St. I.	170.5	168.0	186,6
Fındık-St. II.	169.8	166.2	176,3
Fındık-Sıra Malı	165.3	163.8	178,3

Ocak-Eylül dönemi olarak birim fiyatlarındaki gelişme şöyledir:

	1973 Ocak-Eylül 1/ Kental \$	1974 Ocak-Eylül Kental \$
Ortalama Değer	129.7	143.1

Pamuk

113. 1974 yılında ham pamuk ihraç değerlerinde Ocak-Eylül dönemi olarak, % 128.4 oranında artış görülmektedir. Ancak bu gelişme genellikle 1974 yılının başlarındaki piyasa koşullarına dayalıdır. Pamuk fiyatları, özellikle, 1974 yılının ortalarından itibaren önemli ölçüde düşmeye başlamış; 1000 Ton/\$ a kadar inmiştir.

1/ Kental = 100 Kilo

100 bin tonluk stok yanında, 1974 rekoltesinin de 550 ton olabileceği, toplam 650 bin tonluk pamuk ürünün iç tüketimi yanında 300-350 bin tonluk ihraç edilebilir miktara ulaşılması, düşen fiyatlar karşısında, önemli bir sorun teşkil edeceği görülmektedir.

Pamuk (Ham) ihracat miktar ve değerleri aşağıda verilmektedir.

	Ton	000\$
1971 - Yıllık	283.481	190.555
1972 - Yıllık	212.048	187.577
1973 - Yıllık	322.019	300.902
1973 - 9 Aylık	251.306	187.558
1974 - 9 Aylık	126.319	215.355

Pamuk (Ham) ihraç birim değerleri ise şöyledir:

	1971 Ton \$	1972 Ton \$	1973 Ton \$
Ege - St. I.	864	1.010	1.491
Ege - St. II.	800	929	1.133
Çukurova - St. I.	844	928	1.278

Ocak-Eylül döneminde birim fiyatları aşağıdaki biçimde gerçekleşmiştir.

	1973 Ocak-Eylül Ton \$	1974 Ocak-Eylül Ton \$
Ortalama Değer	746.3	1704.9

Yaprak Tütün

114. Yaprak tütün ihracatı, 1971 yılında 82.154 ton iken, müteakip yıllarda 100 bin tonun üzerine çıkmıştır. 1974 yılında da bu gelişimin sürdürüleceği sanılmaktadır. Birim fiyatlarında da zaman içerisinde yükselme görülmektedir. 1974 yılında birim fiyatlardaki artış oranı % 49.2'ye ulaşmıştır.

Tütün (Yaprak) ihracatının, son üç yıllık gelişimi şöyledir:

	Ton	000\$
1971 - Yıllık	82.154	85.409
1972 - Yıllık	118.508	129.375
1973 - Yıllık	106.071	132.234
1973 - 9 Aylık	80.520	95.040
1974 - 9 Aylık	82.421	145.182

Tütün (Yaprak) ihraç birim fiyatları aşağıdaki biçimde oluşmuştur:

	1971 Ton \$	1972 Ton \$	1973 Ton \$
Ege - A. Grad	1.614	1.805	2.001
Ege - B. Grad	1.302	1.363	1.515
Ege - Kapa	718	694	765
Karadeniz-Amerikan	2.075	2.536	2.464
Marmara-Amerikan	1.548	1.950	1.778

Ocak-Eylül dönemi olarak birim fiyatları şöyledir:

	1973 Ocak-Eylül Ton \$	1974 Ocak - Eylül Ton \$
Ortalama Değer	1.180.3	1.761.45

Kuru Üzüm (Çekirdeksiz)

115. Kuru üzüm (çekirdeksiz) ihracatı, son üç yıldan 85 bin ile 111 bin ton arasında değişmiş, ihracat birim fiyatlarında artış görülmüştür. Özellikle, 1973 yılında belirli bir yükselme kaydedilmiştir. 1974 yılının Ocak-Eylül dönemindeki artış ise % 69.6 oranındadır.

Ancak, dünya fiyatlarının düşme eğiliminin ortaya çıkması, rakip ülkelerin düşük fiyat politikası, kuru üzüm (çekirdeksiz) ihracatını güçleştirmektedir.

Kuru Üzüm (Çekirdeksiz) ihracatındaki gelişmeler şöyledir:

	Ton	000\$
1971 - Yıllık	86.069	21.724
1972 - Yıllık	111.691	30.550
1973 - Yıllık	85.449	56.659
1973 - 9 Aylık	66.361	35.192
1974 - 9 Aylık	33.907	35.906

Kuru üzüm (çekirdeksiz) ihracatında birim fiyatları aşağıdaki biçimde gerçekleşmiştir:

	1971 Ton \$	1972 Ton \$	1973 Ton \$
Normal St.	320	358	905

Dokuz aylık dönem olarak, birim fiyatları ise şöyledir:

	1973 Ocak-Eylül Ton \$	1974 Ocak-Eylül Ton \$
Ortalama Değer	530.3	899.7

Güm.Ta. Poz.	Kg.	TL.	%
13.01.21 Mimoza	68.170	572.628	40.902
25.07.10 Siliko Alümin ve Silisli Ateş Top.	45.000	12.600	900
25.13.90 Diğer Sünger Taşı	1.000.000	224.826	16.059
27.10.13 Petrol Eteri	11.869.897	10.469.249	747.804
27.10.19 Diğer 30 S.grat Derece- den Aşağı Hafif Yağları	108.135.840	58.120.305	4.151.450
27.10.21 Gaz Yağı	11.999.981	10.247.983	731.999
27.11.90 Diğer Gaz Halinde Hidro- karbürler	2.000	43.974	3.141
27.12.00 Vazelin	15	180	13
27.16.10 Bitümenli Sakızlar	5.000	23.597	1.686
28.08.20 Teknik Sülfirik Asit	26.025.000	4.850.927	346.495
28.09.10 Nitrik Asit	10.000	79.800	5.700
28.30.12 Civa Klorürler	11.834	1.248.520	89.180
29.01.41 Styren Hidrokarbürler	50.000	70.000	5.000
29.06.29 Diğer Fenol Alkoller	225	1.255.933	89.710
29.07.12 Kloro Fenoller	1.250	151.312	10.808
29.36.00 Sülfamidler	4.000	610.895	43.635
29.42.39 Diğer nebati alkoloitler	2.000	292.880	20.920
38.19.24 Ateşe mukavim çimento harç- lar	113.000	66.367	4.741
38.19.25 Paslanmayı önleyici müs- tahzarlar	2	50	4
39.02.11 Polivinil klorür (Mayı hamur)	4.500	19.600	1.400
44.23.10 Kurulup sökülebilir ahşap bina	2.846	30.164	2.155
45.03.00 Tabii mantardan mamul eşya	325	2.700	193
48.01.21 Gazete kâğıdı	3.579.226	14.542.501	1.038.750
59.14.10 Beyaz alevli lambalar için gömler	827	58.200	4.157
59.14.90 Diğer dokumaya elverişli mad.dokunmuş ör.fitiller	743	43.854	3.132
73.21.12 Dökme demir veya çelikten kurma binalar	236.000	1.864.400	133.171
84.63.20 Yatak kovanları ve mil yatakları	22.983	267.772	19.127
84.63.30 Dişliler ve sürtünme diş.	900	17.461	1.247
84.63.40 Sürati eksiltici arttırıcı ve değiştirici tertibat	8	4.472	319
84.63.60 Makaralar	50	1.872	134

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	TL.	₺
84.63.91	Transmisyon malzemesi ak.	3.273	34.877	2.491
85.02.90	Diğer elektromanyetik birleştiriciler	13.333	142.134	10.152
85.14.20	Hoparlarlörler	6	4.212	301
85.26.10	Elektrikli cihazlarda izo- le edici parçalar	3.392	53.304	3.807
89.02.10	Römorkörler (18 Gros) (Tonivatova kadar olan)		71.463.936	104.567
90.15.10	Hassas teraziler	1.100	1.828.750	130.625
90.18.20	Masaj cihazları	124	3.080	220
TOPLAM :			108.725.315	7766.095

117. 1972 YILINDA İLK DEFA İHRAÇ EDİLEN BAŞLICA MADDELER

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	Tl.	\$
20.01.21	Konserve-Meyvalar	12.508	73.897	5.278
27.10.12	Jet yakıtı (JP-1, JP-3, JP-4)	1.933.000	543.760	38.840
27.10.19	Diğer hafif yağlar	23.241.000	7.548.481	539.177
28.19.10	Çinko oksit	484.500	366.282	26.163
28.43.10	Saf siva siyanür	3.519	265.608	18.972
28.46.12	Sodyum Perboratlar	30.000	31.920	2.280
29.44.13	Tetrasiklin Müstakları, Tuzları	1.580	590.454	42.175
32.05.21	Kükürtlü boyalar	1.050	53.117	2.365
32.08.29	Cam boyaları, pigmentler	22.000	369.600	26.400
32.11.00	Müstahzar Kurutucu Maddeler	7	125	8
33.01.22	Mant	49.933	451.728	32.266
36.02.10	Dinamitler	200.000	1.316.000	94.000
36.06.20	Poşet kibritleri	9.659	90.944	6.496
36.06.30	Sair kibritler	159.949	1.451.044	103.646
38.12.40	Mensucatin su geçirmez hale getirilmesine mahsus müstahzarlar	15.025	54.132	3.866
38.13.20	Madenlere lehim ve Kaynak yapılmasında kullanılan müstahzarlar	1.000	5.694	406
39.01.14	Doymamış poliestерler	11.389	76.008	5.429
42.03.22	Deri eldivenler	415	98.200	7.014
44.23.20	Kurulup sökülebilir ahşap binaların aksamı	2.768	17.878	1.277
48.14.00	Muhabere kâğıtları, mektup kâğıtları, zarflar	41	3.199	228
48.16.00	Kâğıt ve mukavvadan kutular, torbalar	12.157	103.790	7.413
51.01.51	Sun'i viskos ipeği	6.000	90.300	6.450
51.03.22	Dokumaya elverişli sentetik liflerden iplikler	5.000	167.790	11.985
55.05.11	Balık ağı iplikleri	27.406	451.566	32.254
59.10.00	Linoleumlar	4.099	41.112	2.936
64.05.00	Ayakkabı aksamı	550	36.288	2.592
66.03.10	Semsiye aksamı	4.366	71.999	5.142
68.12.10	Amyantlı çimentodan boru	704.889	796.920	56.922
69.02.10	% Fazla aliminyum ihtiva eden ateş tuğlaları	138.414	89.219	6.372

. / . .

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	TL.	₺
70.04.90	Diğer işlenmemiş camlar	682.248	663.896	47.421
70.18.10	Tıbbi gözlük camları	240	19.818	1.415
73.11.34	(T) şeklinde olan profiller	8.321	111.337	7.952
73.12.12	Genişliği 25 mm.den fazla olan adı şeritler	14.165	39.578	2.827
73.12.13	Genişliği 25 mm.ye kadar çinko galvanizli şeritler	50.000	122.696	8.764
73.14.23	Kutru 6 mm.den fazla olan demir ve çelik teller	30.850	161.252	11.518
73.15.48	Halitalı çelikten kalibrelenmiş diğer çubuklar	17.250	121.468	8.676
73.19.20	Kaynaklı veya perçinli çelik boru	10.400	33.147	2.367
73.20.12	Demirden dirsekler	40.787	670.745	47.910
73.20.14	Demirden manşonlar	3.000	33.321	2.380
76.01.20	Alüminyum döküntü ve hurdaları	49.989	42.682	3.048
76.08.19	Alüminyum inşaat ve aksesuarının diğer	21.994	326.060	23.290
76.16.10	Çiviler, vidalar, civata somun	201	12.293	878
79.03.40	Çinko tozu	7.784	893.780	6.384
82.03.30	Kerpetenler	12.157	258.116	18.436
82.03.60	Eğeli törpüler	3.185	62.964	4.497
84.10.40	Elektropomplar	32.131	574.952	41.068
84.11.11	Hava ve Vakum Tulumları	32.985	556.640	39.760
84.12.10	100 Kg. ve Daha Az Ağırlıkta Olan Klima Cihazları	861	52.622	3.758
84.20.30	Hassas Teraziler	204	10.575	755
84.12.12	Pülverizatörler	698	30.008	2.143
84.23.19	Çıkarmaya, Parçalamaya Mahsus Diğer Makina Cihazları	11.052	62.899	4.492
84.24.90	Diğer Hasat ve Harman Mak.	24.986	138.450	9.889
84.40.91	Ev İçin Çamaşır Mak.Aksamı	6.148	127.340	9.095
84.42.20	Deri Kösele Hazırlama Cihazları	1.500	38.640	2.760
84.43.91	Tav Ocakları, Potalar ve Benzerleri	2.000	58.693	4.192
84.47.90	Ağaç İşçiliğinde Kullanılan Diğer Makinalar	2.330	27.261	1.947

İstatistik No.	Maddenin Adı	Kg.	TL.	%
84.49.90	Elle Kullanılan Diğer Pnömatik ve Motorlu Aletler	600	49.005	3.500
84.59.34	Zeytinyağı İmaline Mahsus Makinalar	7.017	130.508	9.322
84.62.99	Diğer Rulmanlar	55	34.733	2.480
84.63.20	Yatak Kovanları ve Mil Yatakları	1.900	16.508	1.179
84.63.30	Dişliler ve Sürtünme Dişlileri	8.293	57.618	4.115
85.12.40	Elektrik Utüleri	625	5.000	357
85.12.31	Otomatik Telli Telefon Cihazları	2.615	201.580	14.398
85.19.11	Endeniptörler (elektrik Devre Kesici)	746	38.263	2.733
85.19.30	Kumanda veya Tevzi Tabloları	11.136	466.556	33.325
90.21.10	Öğretimle İlgili Alet ve Cihazlar	496	16.690	1.192
97.01.00	Çocuklara Mahsus Bisikletler	3.000	59.720	4.265

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	\$
11.08.11	Nişasta (torba içinde)	375.000	43.643
11.08.12	Nişasta (torba içinde olmayan)	20.000	2.040
20.07.11	Turunçgillerin konsantre edilmiş meyva suları	73.200	44.778
20.07.12	Diğer meyvaların konsantre edilmiş meyva suları	41.451	90.586
20.07.21	Konsantre edilmiş sebze suları	24.416	93.455
22.08.00	Etil alkoller (80. dereceden yukarı tağıyir edilmiş)	400.000	50.800
22.09.10	80.dereceden aşağı tağıyir edilmiş etil alkoller	408.148	51.835
25.06.20	Kuvartzit (ham, kabaca yontulmuş)	770.000	3.465
25.07.20	Betonit	1.400.000	21.000
25.12.20	Kiselgur	5.000	562
25.12.30	Diatomit	2.350	42
27.10.23	Jet yakıtı	24.498.486	604.438
30.02.29	Baktariyel ve virütik aşılarda	128	1.347
30.02.39	Diğer serumlar	64	673
30.03.11	Penisilin	321	2.978
32.09.21	Sulu duvar boyaları	2.000	760
32.13.29	Diğer mürekkepler	1.590	2.053
33.06.24	Pudra (her nevi)	10	41
36.05.00	Protekni mamulleri	18.900	31.500
38.11.22	Kemirici hayvanlara karşı koruyucu müstahzarlar	6	21
38.12.20	Mensucat sanayiinde mordan olarak kullanılan müstahzarlar	60.822	31.860
39.02.19	Diğer mayi veya hamur haldeki ham müstahzarlar	3.400	4.004
39.07.31	Plastik boru teferruatı	12.385	11.385

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	₺
40.11.90	Oto flâpsları	29.700	7.000
44.18.90	Talaş ve yonga levhaları	11.760	2.143
48.11.00	Duvar kâğıtları, cam kâğıtları	2	20
48.19.00	Kâğıt ve mukavvadan her nevi etiket	50	329
48.20.10	İplik ve mensucat sanayiine mahsus bobin makara ve benzeri mesnetler	493	840
48.21.39	Kâğıt esaslı sair maddeleri	30.955	7.609
56.01.19	Diğer dokumaya elverişli sentetik lifler	985	2.492
56.04.14	Sentetik lif döküntüleri	25.493	60.377
58.04.40	Sentetik elyaftan kadife peliş halkalı mensucat	10	134
58.09.10	Pamuktan bobino tüller	616	3.478
60.02.10	İpek, suni sentetik örme eldiven	425	6.113
60.02.20	Pamuktan eldiven	20	422
60.04.30	Yün ve kıldan örme iç çamaşırı	147	1.290
60.04.90	Örme iç çamaşırı	1.395	9.003
61.03.10	İpekten ve sentetikten erkek çamaşırı	173	1.292
61.06.90	Diğer şal, eşarp ve kaşkollar	35	87
65.05.00	Örme mensucat ve keçeden şapkalar	422	3.551
68.07.90	Diğer madeni yünler	12.465	1.748
68.13.90	Diğer işlenmiş amiant	136.337	65.194
69.02.40	% 50'den az alüminyum ihtiva eden seramik tuğlaları	258.695	24.016
69.03.90	Ateşe mukavim diğer eşya	40.000	6.918
69.07.90	Karolar (çok renkli seramikten döşemelik)	2.100	304
70.06.10	Telli (Arme cam)	32.399	2.358
70.08.12	Bombeli kırılmaz cam	147	1.170
70.08.21	Düz emniyet camları	3.746	1.875

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	\$
70.18.90	Diğer optik camlar	400	54
70.08.22	Emniyet camı (bombeli)	660	1.927
70.20.31	Cam ipliklerinden mensucat	680	1.399
73.11.49	Yüksekliti 80 mm.den yukarı olan diğer profiller	14.808	15.693
73.12.14	Demir veya çelikten 25 mm. den fazla genişlikte çinko galvanizli olan şeritler	30.000	8.190
73.12.16	Genişliği 25 mm. den fazla olan demir veya çelik şeritler	40.000	13.560
73.12.24	Genişliği 25 mm. den fazla (25 hariç) çinko galvanizli şeritler	6.000	1.220
73.14.13	Demir veya fazla kapalı teller	450	333
73.15.22	Halitalı çelikten saç taslakları	19.358	9.314
73.15.73	4.75 mm. den kalın halitalı saç çelikten	1.765	3.020
73.15.75	Halitalı çelikten 3 mm. den az kalınlıkta kaplamasız saçlar	70	298
73.15.91	Halitalı çelikler yüksek karbonlu çelikten	15.575	8.699
73.18.13	Demir, çelikten iç kutru 2.5-6 parmağa kadar olan kaplamasız borular	107.409	19.740
73.18.14	Demir veya çelikten iç kutru 6 parmağa kadar olan kaplamasız borular	83.800	17.266
73.18.24	Demir veya çelikten ince, kalın borular	70.033	13.873
73.18.34	Demir veya çelikten kaplamalı borular	20.000	3.774
73.18.42	Demir veya çelikten kaplamalı dikişsiz borular 1-2.5 parmak	80.491	13.333
73.18.43	Kaplamalı borular 1-2.5 parmak	26.293	4.755

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	₺
73.18.44	Kaplamalı borular 6 parmaktan fazla	134.470	23.719
73.18.90	Demir veya çelikten diğer borular	142.000	24.733
73.20.11	Dökme demir ve çelik- ten rakorlar	308	260
73.20.19	Dökme demirden boru te- ferruatı	48.797	33.038
73.20.29	Dökme demir veya çelik- ten diğer boru tefer- ruatı	31.163	28.435
73.25.00	Demir veya çelikten tel ve halatlar	16.660	6.464
73.33.90	Demir veya çelikten iş- neler	49	282
74.03.12	Bakırdan içi dolu boru çubuklar	54.695	404.976
74.04.20	Bakırdan saçlar, levha- lar vb.	508.032	621.744
74.07.20	Bakırdan ince, kalın borular	5.000	38.433
74.19.20	Bakırdan burçlar	45	227
76.06.00	Alüminyumdan ince, ka- lın borular	1.500	1.307
76.10.00	Alüminyumdan fiçiler, variller, kutular	39.949	55.349
76.12.03	Alüminyumdan teller ve halatlar	581	766
79.01.21	Külçe halindeki ham çinko	27.464	18.564
79.03.10	Çinko levhaları	34.758	269.390
79.06.00	Çinkodan diğer eşya	2.483	18.527
82.02.20	Şerit halinde testere ağızları	608	1.401
82.11.22	Tıraş makinası bıçakları	8.867	45.642
83.01.11	Nakil vasıtası için kilitler	758	2.343
83.01.12	Asma kilitler	120	24
83.04.10	Dosya, fiş, tasnif tefrik kutuları	82	18
83.05.00	Köşebant, raptiye ağ- raf vb.	49.429	48.665

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	₺
83.07.22	Elektrik tertibatlı lambalar		
83.07.91	Elektrikli olmayan cihazların aksamı	51	210
83.09.10	Fermuarlar	314	1.410
83.09.20	Tokalar	140	579
84.01.20	Su boruları ve buhar kazanları	2.950	3.030
84.11.91	Hava ve vakum tulum-baları	33.158	24.594
84.11.93	Vantilâtör vb. aksam ve parçaları	986	1.063
84.14.90	Diğer sanayiye mahsus fırınlar (Ad.56)	400	357
84.14.91	Fırın aksam ve parçaları	26.890	17.211
84.15.93	Kondansörler	40	50
84.16.99	Hadde makinaları aksamı	40.375	40.667
84.17.29	Suhnet değiştirici cihazlar	5.750	8.700
84.17.35	Şohben ve su ısıtıcıları	156	1.215
84.18.40	Gazların tasnifine mahsus cihazlar (Adet 24)	34	721
84.18.91	Gazların tasnifine mahsus cihazların aksamı (Adet 12)	55	138
84.21.24	Yangın söndürme cihazı	100	251
84.22.50	Vinçler	40	77
84.22.90	Kaldırma, yükler için makinalar	26.100	24.110
84.23.91	Toprağı kazıyıp çıkartmaya mahsus cihazların aksamı	89.014	59.292
84.24.91	Pulluk uç demirleri aksamı	324	266
84.25.30	Harman makinaları (Ad. 4)	2.120	10.814
84.25.92	Harman makinalarının aksamı	1.150	696
84.26.90	Süt sağmaya mahsus makinalar (Adet 100)	2.000	4.444
84.29.20	Hububatların işlenmesine ait makinalar	397	384
84.38.90	Diğer yardımcı makinalar	12.128	62.131

İstatistik

No. Maddenin adı

Kg.

\$

84.40.23	Silindirli kurutma ve sıkma makinaları (Ad.12)	960	1.020
84.44.99	Diğer haddeler	32.236	25.020
84.45.19	Diğer torna makinaları (Ad. 12)	2.800	4.066
84.45.40	Testere makinası (Ad.1)	104	1.752
84.45.60	Madenleri işlemeye mahsus presler	650	450
84.56.11	Beton karıştırma makinası (Ad.1)	957	4.652
84.56.29	Madenleri ayırmaya mahsus diğer makinalar	81.225	190.000
84.56.91	Maden ayırma makinalarının aksamı	16.000	26.425
84.60.20	Madenler için kalıplar	40	196
84.60.40	Madeni maddeler için kalıplar	35	250
84.65.00	Mak.ve mekanik cihazların aksamı	180	781
85.01.40	Elektrik jeneratörleri	26	88
85.01.51	Elektrik jeneratörleri 1. beygir gücü (Ad.30)	2.904	13.720
85.01.53	Elektrik jeneratörleri 2-10 beygir gücü (Adet 12)	451	1.469
81.01.79	Diğer redresörler (Ad.1500)	51	206
85.01.89	Seltler (Adet 5.200)	4	75
85.05.10	El ile kullanılan elektro mekanik makinalar	3.672	23.443
85.05.90	El ile kullanılan diğer elektromekanik aletler	140	575
85.08.90	Motörleri ateşlemeye mahsus diğer tertibatlar	1	19
85.09.12	Her türlü farlar	6	62
85.09.21	Elektrik motorlu cam siliciler	11	137
85.11.14	Kaynak ve lehim için cihazlar	11.720	13.390
85.11.91	Sanayide kullanılan fırınların aksamı	40	200
85.13.41	Telefon santrali (Ad.222)	3.127	32.260

./..

İstatistik No.	Maddenin adı	Kg.	\$
85.19.12	Devre bölücüleri	9.270	2.197
85.19.13	Komütatörler	100	536
85.19.15	Sigortalar	788	1.613
85.20.10	Kizma, deşarj esaslı ampül ve tüpl.	3.101	6.632
85.20.34	Tenvir tüpleri	6.960	7.644
85.23.12	Toprak-sualtı kabloları	5.679	4.876
86.05.10	Yolcu vagonları (Ad.28)	790.772	1.222.574
87.02.11	Binek otomobilleri (Ad.5)	5.010	12.212
87.02.23	Damperler (Adet 1)	5.370	7.626
87.04.30	Otobüs ve kamyon şasileri (Ad. 1)	3.500	5.908
87.06.96	Binek otomobillerinin ak- sası	310	456
87.13.91	Çocuk ve hasta arabası aksası	229	665

1970 YILINDA İLK DEFA İHRACATA ÇIKMIŞ MADDELERİN
1971'DEKİ İHRAÇ DURUMLARI

İstatistik No.	Maddenin adı	1 9 7 0 Kg.	\$	1 9 7 1 Kg.	\$
02.03.11	Kaz ciğeri	77	719	-	-
11.07.00	Malt	9.473.325	903.818	2.595.000	316.783
13.02.12	Gomeleka	500	1.650	-	-
16.04.23	Balık Konserveleri	6.504	4.764	-	-
20.07.29	Diğer sebze suları	7.868	41.936	9.072	31.711
23.05.00	Şarap tortusu	17.500	4.544	-	-
25.23.11	Klinker	62.725.000	396.375	57.251.900	357.250
25.23.21	Beyaz çimento	420.000	15.090	41.000	1.189
26.01.91	Gümüş cevheri	1.895	41.690	-	-
27.14.20	Betrol Bitümeni	301.600	13.215	4.893.420	202.102
27.15.10	Tabii asfalt	983.870	49.291	1.997.920	82.775
28.04.29	Diğer metaloitler	300	262	422	350
28.38.72	Baryum sülfat	75.000	4.350	-	-
28.45.10	Sodyum silikatlar	365.840	22.700	1.262.033	69.315
29.14.59	Diğer monoasitler	100	150	-	-
29.35.59	Diğer hetrosiklik bileşikler	200	62.000	500	154.503
29.44.12	Stroptomisin müstak-ları tuzları	771	56.343	-	-
30.10.19	Tedavide kullanılan diğer kurutulmuş gude-ler	369	1.236	128	1.684
32.07.29	Diğer boyayıcı mad.	5.000	4.821	-	-
33.01.10	Stearopten ve sairleri	25	31.748	-	-
33.03.00	Katı yağ menşeli uçan yağlar	77	381	-	-
38.07.20	Terebantın esansı	14.150	2.317	2.489	62.061
38.12.90	Müstahzar hasil ve op-erlerin diğerleri	15.757	5.933	133.084	53.558
38.13.10	Maden satırlarının temizlenmesinde kul-lanılan terkipler	11.000	3.615	16.910	9.055
39.02.22	Polivinli asetat	10.000	2.009	-	-
39.07.10	Kara veya müstatilden gayri şekilde kesil-miş levha, yaprak	298	878	1.000	1.050
40.09.20	Sair sertleştirilme-miş vülkanize kauçuk-tan boru ve hortumlar	35	96	-	-

İstatis- tik No.	Maddenin adı	1 9 7 0		1 9 7 1	
		Kg.	§	Kg.	§
40.13.20	Eldiven (kauçuktan)	324	610	8.442	6.188
41.04.22	Süet deri (keçi cin- si)	5.228	21.194	999	2.940
41.07.00	Parsömen halinde de- ri, kösele	11.200	115.521	8.167	91.272
42.05.20	Deri ve köseleden ma- mul eş.	3.489	8.144	56	251
44.03.52	Köknar (m ²)	(60)	3.480	-	-
44.03.59	Diğer ibrelî ağaçlar (m ²)	(150)	7.026	-	-
44.04.33	Lâdin (m ²)	(1.000)	32.690	400	18.000
44.15.10	Kontroplâklar	389.042	71.955	252.784	54.269
44.18.90	Suni ağaçlar	6.600	1.313	698.238	40.234
48.16.10	Ambalaj kutuları	750	300	-	-
49.03.10	Türkçe albümler	578	994	-	-
49.09.90	Resimli kartpostallar	39	290	40	288
50.09.10	İpekten basma	26	1.499	-	-
51.01.42	Poliester iplikler	15.632	72.248	36.835	158.979
51.04.12	Sunu liflerden mens.	291	880	-	-
53.08.00	Düz tül ve pileler	3.976	15.505	29	41
53.12.00	Kaba kıldan mensucat	3.200	2.000	5.012	3.904
56.01.11	Poliamid esaslı olan- lar	108.680	75.595	91.029	70.668
56.01.22	Asetat elyafı	19.471	16.454	-	-
56.05.10	Suni lif döküntü ip- likleri	13.691	33.367	376.478	1.066.623
56.05.20	Suni lif döküntüleri	13.500	12.700	-	-
56.06.10	Sentetik devamsız lifler	400	1.547	-	-
59.02.00	Keçe ve mamulleri	67	94	-	-
59.08.10	Sıvanmış mensucat	19.074	22.666	2.274	2.421
59.17.22	Keçe kaplı mensucat	18	52	-	-
61.03.90	Diğer erkekler, erkek çocuklar için iç ça- maşırları	105	1.548	493	2.636
61.04.30	Yün ve kıldan kadınlar, kız çocuklar için iç çamaşırları	1	3	-	-
61.05.10	Pamuktan mendiller	235	973	-	-
61.10.10	Eldivenler	14	100	-	-
66.10.00	Şemsiyeler	406.012	527	8.300	32.137

İstatistik No.	Maddenin adı	1 9 7 0		1 9 7 1	
		Kg.	\$	Kg.	\$
68.01.00	Tabii taşlardan kaldırım taşları vs.	30	124	-	-
69.02.90	Ateş Tuğlaları	56.642	5.893	136.120	4.703
69.07.10	Cilasız ve sırsız seramikten karolar (Bir renkli)	400	28	-	-
70.03.20	Camdan çubuklar	30.000	6.424	-	-
70.03.90	Diğer işlenmemiş cam	6.535	10.884	-	-
70.04.10	Telli cam	50.000	2.525	-	-
70.17.20	Camdan laboratuvar eşyası	253	401	456	1.195
70.17.30	Camdan diğer laboratuvar eşyası	238	673	9.390	16.584
71.06.00	Gümüş kaplamalı madenler	56	539	-	-
73.11.10	Çatılmış palplanşlar	1.120	1.327	-	-
73.11.31	(I) şeklinde profiller	18.365	20.771	31.573	39.305
73.11.32	(H) şeklinde profiller	1.120	1.327	-	-
73.11.39	Diğer profiller	5.425	6.470	12.492	11.685
73.11.90	Sıcak haddelenmiş profiller	8.920	10.100	2.192	2.321
73.18.12	Demir, çelikten kaplamasız dikişsiz borular (iç kutru 1 - 2.5 parmak)	11.652	2.716	226.556	44.030
73.18.31	Demir, çelikten kaplamalı dikişsiz borular (iç kutru 1 parmağa kadar)	5.090	1.236	110.000	18.800
73.18.32	Demir, çelikten kaplamalı dikişsiz borular (iç kutru 1 - 2.5 parmak)	5.265	1.231	57.000	10.128
73.20.22	Dökme demirden dirsekler	1.490	1.000	30.044	10.047
73.29.11	Transmisyon zincirler	13.178	6.565	11.731	7.890
73.29.91	Zincir aksamı	2.229	1.241	-	-
73.32.11	Ağaç vidası	350	623	-	-
73.32.12	Madeni eşya vidası	464	1.474	-	-
73.32.19	Diğer vidalar	380	272	13	91
73.32.20	Vivatalar, somunlar	496	902	674	2.079
73.32.50	Rondelalar	1	4	-	-
73.32.90	Diğer civata ve somunlar	301	1.856	-	-
73.35.20	Helezoni yaylar (demir ve çelikten)	28	30	-	-

İstatistik No.	Maddenin adı	1 9 7 0		1 9 7 1	
		Kg.	§	Kg.	§
74.03.21	Pirinçten bakır profiller	36	178	-	-
74.04.90	Diğer bakırdan saçlar, levhalar, şerit	30	8	-	-
74.14.00	Bakırdan küçük veya büyük çiviler vs.	18	72	-	-
74.15.90	Bakırdan civata ve somunlar	38	304	-	-
76.08.12	Kurma binalar	7.600	1.597	-	-
82.01.21	Kürek	70.791	10.000	18.207	9.222
82.03.20	Elde kullanılan sıkıştırma anahtarı	388	551	13.835	18.345
82.03.40	Maden işlerinde kullanılan eğeler	8.144	14.205	70.839	102.555
82.09.10	Sofra ve mutfak bıçakları	47	403	-	-
83.01.90	Diğer adi madenlerden kilitler	60	138	-	-
83.15.10	Elektrotlar	1.466	1.320	906	2.098
84.06.99	Diğer dizel ve motorlerin aksamı	30	388	-	-
84.11.21	Hava ve başka gaz kompresörleri (Ad.378)	3.992	11.082	Ad.(227)	2.012
84.11.30	Vantilâtörler ve benzerleri (Adet 596)	1.890	7.570	Ad.(256)	3.783
84.14.10	İzabe fırınları (Adet 1)	108	163	-	-
84.15.40	Komple soğutma tesisleri (Adet 1)	105	148	-	-
84.15.92	Evaporatörler	110	374	39	110
84.17.21	Şofben ve su ısıtıcıları	50	50	20.550	37.488
84.18.20	Santrafüjli diğer makina alet ve cihazları	21.500	1.700	30	2.002
84.18.30	Sıvı filtre cihazları (Adet 8.000)	1.025	4.049	5.024	3.719
84.18.90	Diğer çamaşır kurutma makinası vs.	3.487	1.803	20	1.331
84.20.39	Diğer tartı aletleri	5	9	-	-
84.36.15	Çırçır makinaları	1.080	1.600	-	-
84.42.90	Diğer deri, köseleden diğer eşya imâline mahsus makina ve cihazlar	300	290	-	-

İstatistik No.	Maddenin adı	1 9 7 0		1 9 7 1	
		Kg.	\$	Kg.	\$
84.45.90	Diğer maden işleme aletleri	274	456	Ad.(1)	255
84.56.99	Maden işlerinde kullanılan makinaların aksam ve parçaları	123.936	59.949	151.914	96.067
84.59.91	Müteferrik aksam ve parçalar	3	20	190	641
85.04.99	Diğer elektrik akümü-lâtörlerinin aksam ve parçaları	4.700	2.358	-	-
85.09.13	Elektrikli kornalar, sirenler vs.	2.403	8.407	460	2.705
85.09.91	Kara nakil vasıtaları vs.cihazların aksam ve parçaları	4	67	-	-
85.15.10	Alıcı komple radyo cihazları	250	1.120	Ad.(258)	9.528
85.21.90	Diğer elektronik lambalar ve tüpler	30	242	-	-
85.23.21	Telefon ve telgraf hatları için izole edilmiş diğer tel ve kablolar	13.285	22.762	-	-
85.23.22	Elektrik için izole edilmiş diğer tel ve kablolar	5.001	6.040	80.447	69.588
85.24.24	Kaynak işlerinde kullanılan kömürden elektrodlar	5.448	1.607	-	-
87.06.91	Traktörlerin karoseri aksam	23.336	9.547	28.800	9.293
87.06.95	Kara nakil vasıtalarına ait şasi aksamı	92.464	38.878	-	-
87.13.10	Çocuk arabaları (Adet)	(13)	220	(18)	668
87.14.10	Kamyon ve traktörler için yük römorkları	587	1.000	-	-
90.21.90	Diğer münhasıran tes-hir edilmek için âlet, cihaz ve modeller	560	875	-	-
97.07.90	Diğer olta iğneleri	20	24	-	-

TOPLAM :

76.023.3332.491.384 70.712.9463.434.478